

DIALEKTORD LIDEN

assjke	bLisstre	dömpen
e'gan	faLes	ge'et
hâL-åt	ill-geten	jâLme
kâske	läske	mus-brännt
nätt-vâka	obodd	pôsa
râck-sto	skâp'pels	tânn-gâL
uterst	varâ'en	ygLe
åt-abak	ämber	ör-snälle

AV INGEMAR ÅSLIN

FÖRORD

Under en följd av år har en anteckningsbok ständigt följt mig. Ibland har jag skrivit in ett ord. Ibland flera. Dialektord från Liden. Ord som jag minns dem från min uppväxttid.

Jag har inte haft någon direkt avsikt med detta skrivande. Som så mycket annat i tillvaron råkar det bara bli. Självfallet har det funnits ett intresse bakom mina noteringar. Men tanken att sammanställa materialet föddes för bara några år sedan.

I det följande presenteras omkring ett tusen åttahundra ord. Även om det kan tyckas mycket är det nog bara en mindre del. Många ord saknas. Jag är också medveten om att betydelsen av ett ord kan variera och tänker då framförallt på de delar som gränsar mot Jämtland respektive de som gränsar mot Indal.

Det känns angeläget med några kommentarer

1. Min ambition har enbart varit att återge ord som användes i den vardag där jag växte upp. Det handlar således inte om någon forskning.
2. Jag är skyldig författaren Algot Hellbom ett stort tack. Dels för att jag har fått använda material ur hans bok "Medelpadska dialektord" för att exemplifiera ordböningar, uttal, uttalsbeteckningar mm. och dels också äldre ord ur samma bok. Sidorna 5-12 i denna skrift är direkt hämtade ur Hellboms bok ovan.

Ur uttalbeteckningen (sid.10) är det fram för allt tre symboler som är viktiga. Viktiga för att språket skall låta rätt

å = långt öppet a

ö = grumligt å-ljud

L = tjockt l

INNEHÅLL

SIDA

Några övningar behövs: åLj (ålg), kola (kola/kolmila), svält (svalt), gälN (gården), tölde (tälde).

För mig känns det gamla mälet, den gamla dialekten på något sätt som en sång. En sång där orden fördigrt, mjukt men samtidigt kärvt tonar fram och där melodin på något sätt ligger bra i munnen. Inte så att jag behärskar det riktigt gamla Lidenmälet men vi var inte särskilt påverkade av omvärlden ännu fram i 1940-talet.

Att de gamla dialekterna försvunnit är i och för sig helt naturligt. TV, radio, utflyttningen från landsbygden -och för den del också den inflyttnings som skett under senare år-, resor, kommunikationer mm. har allt medfört att det inte finns utrymme för dialekter i dag.

Föreliggande häfte utgör för mig ytterligare en ram kring mina förälder i Liden. Det känns bra.

Sundsvall i februari 1992

Ingemar Aslin

Medeprädiska mälf	5
Ordböfning	7
Uttalsbeteckning	10
Förtydjkning	12
a	13
b	14
d	18
e	20
f	21
g	25
h	29
k	34
l	35
j	36
t	41
m	44
n	48
c	51
p	55
x	59

M E D E L P A D S K A M Å L

6	t	7 8
14	å	8 4
v	ö	8 5
g	ä	8 9
d	9 0	
9 1		
9 2		
9 3		

Man möter ofta den föreställningen, att en dialekt är en avart eller förvrängning av rikespraket. Detta är förstas felaktigt. Våra dialekter är i stället särutvecklingar av det talpråk som till 800-talet ungefärlig var gesensamt för hela Norden och då franska enhetlig. Vid denna tid började emellertid vinstordiska att skilja sig från östnordiska, och danska.

Allteftersom befolkningen ökade och spred sig och samtidigt blev mer borst, uppstod isopstad. Därvid undrades eller utvecklades så smäninom språket, så att varje bygd fick sina märkrag. Dialekterna uppstod. I språkområdets utkanter, t ex Övre Dalarna och över Norrland, har Alderomligheter bevarats i århundraden, och vi träffar här på dialektor som i så hög grad skiljer sig från dagens normalspråk, att de är nästan obegripliga för utsäten. Sedan mer än hundra år har emellertid denne särutveckling stannat och så smäninom har mot allt större överensstämelse med riksspråket. Med våra dagars kommunikationer, skolgång, radio och teve m m, går språknivelleringen fort. Tack vare upp-teckningar och ljudupptagningar, som gjorts av de flesta av våra bygdemål, har emellertid dialekterna raddats åt framtiden. Atminstone i arkiven.

Medelpads bygdedialekt tillhör den sydligaste av de norrländska mälen. Hälften av dialekterna riknas närmast till svamlien. Med medelpadska i vidstruckt mening närmast de talmiligen enhetliga sockenmål som talas - eller skulle vi säga talades - inom landskapet Medelpad, dock med undantag för Havered socken längst i väster.

Bland allmänt norrländska dialektdrag må nämnas:

- 1) förmukning (t ex stycke för 'stycke');
- 2) landesforsvagning (t ex hemmane, bisgar, bägerak, rarens);
- 3) övergång av pt till ft (koft, knurft);
- 4) bortfall av presensandelen vid starka verb (smön ryk);
- 5) objekt predikativattribut (död n snösl);
- 6) uppriktning av ob art efter attributivt adjektiv (en stor-h sten);
- 7) pers. pron. som ett slags artikel framför personnamn (En-Kalle).

Medelpadska mål uppmärksammar därutöver bl a följande egenskaper:

- 1) Det hårdas eller dämpades å och y ('visby-vokaler');
- 2) Savall öppet som slutet å både kort och långt;
- 3) Övergång av å-ljud till öppet å framför tjockt 1 + annan konsonant, t ex abl 'alfe', slalv 'sjalv';
- 4) Akut betoning av perfi. part. av löst sammansatta verb, t ex. öpp-e-ten 'upptaten', ih-n-roft 'intropadi';

- 5) Fordubbling av plur.-ändelseen vid maskulina substantiv
av typen hicas ('hägar', 'hägar');
6) Neutralt av typen snore har plur. på -ar (snöra);
7) Den upprepade b-art efter attributiv adjektiv upp-
träder i fem. nom -a (e grov-a rot).

Bet förminsta av de allmänt norrländska dialektdraget, sär-
hållandet av i formspråket kortsstäviga ord (kort vokal
följd av kort konsonant), från de längställen (lång vokal eller
eller kort vokal följd av lång konsonant) som förekommer
i de flesta ord. Sålunda har kortsstäviga verb bevarat läng-
delen -n (ihla), medan denna i längställiga verb redus-
rats till ett h- eller n-aktigt ljud (t ex skrämma). På
samma sätt förhåller det sig med de s kalla svenska substanti-
ven, t ex hicas m., men huske m. Kortsstäviga femininer av
typen gustic är i större delen av landskapet orörande
i best. form sing.; medan motsvarande längställiga ändas på
-a, t ex bytta 'byttan'.

Foga inflytande av hälingsmål kan märkas i de soeknar som
har gräns mot Helsingland. Därmed möter en del ångerman-
landska drag i nordost, t ex förkortning av vokal, framför
konsonantergrupp som uppstar vid böning, t ex fintt,
ackte 'dikt'. Dessutom är för Nidre Y oftare än i landska-
pet i övrigt, t ex böged, 'bygd', skromt, 'skrymt', Öst-
jämtiskt inflytande märks i nordligaste Medelpad, där vi för
de "grämliga" å-vokalerna möter en "renare" variant med
dragnings å, t ex i smör 'smur', och döga 'duga'. Vidare
för längning av stavavokalen i best. form av typerna hunn o.,
stall (hun, stän). I Torp förekommer flera jämstaka drag,
t ex z framför tjeckt l- i annan konsonant (se ovan). Karakteris-
tiskt för såväl soeknarna Bottnia som torp i Västra Medel-
pad är att ö stundom är e-färgat, resp. ö-ö-färgat, t ex
gröb, 'bäts', bittit, ('örr, Mpd bete'). Dessutom upp-
träder i detta område z som i t ex bite, 'bita', eller 'dy-
ta'. Sättnända drag, fast ej så utpräglat har av Alfred
Vestlund iakttagits även i vissa delar av Attmar.

Nedre delen av Ljungs-dalen synsnum former med ö i stammen
av starka verb, t ex (Nj) bröte 'bröta', böre 'börja'
före 'förfarit'. Även vore och vörte 'varit', blivit. Övriga
Medelpad har bröte, böre, före; vore, vörte.

ORDBÖJNING

Maskulina substantiv

- 1) knapp - knappen - knappar - knappan
by - byn - by er - by an
stol - stolan - stoler - stol Lan
sten - sten - steher - ste han
bil - bilen - biler - bi bilan
nyckel - nyckeln - nyckler - nycklan
sväger - svägern - svä grer - svä gran
bötten - böttten - bö ttner - bö ttan
fiskare - fiskarn - fiskarer - fiskaran
- 2) Ett fatal med obpl på -ar
vav - väven - vävar - va van

- 3) viinge - viingen - viinger - vi'ngan
pi'nne - pi'nnen el. pi'en - pi'nnar - pi'man
4) stig'ra 'stige' - stig'gan - stig'garer - stig'garan
bä'ga 'bäge' - b'g'an - b'g'garer - b'g'garan
- Feminina substantiv

- 1) grop - gre'pa - gre'per - gre'pan
bo' bod - bo'a - bo er - bo an
axel - a'xla - a'xier - a'xlan
skö'val 'skovel' - skö'vala - skö'vlar - skö'vlan
so'cken - so'ckna - so'cknar - so'cken
räster - fa'stra - fa'ster - fa'stran
- 2) Ett fatal med obpl på -ar
dör 'dörr' - dö'ra - dö'rar - dö'ran

Feminina substantiv

- 3) flä'ske 'flaska' - flä'ska - flä'sker - flä'skan
pi'go 'pig' - pi'ga - pi'ger - pi'gan
4) stu'ge 'stuge' - stu'ge - stu'ger - stu'gen
lä'e 'läda' - lä'e - lä'er - lä'en
- Avvikande böjning av denna typ förekommer i NO (TyHul.J.).

KARTA ÖVER MEDELPAD med de olika sockengränserna

Neutrala substantiv

- 1) läs - lä'se - läs - lä'sa
he'man - he'mane - he'man - he'mana
2) strå - strå - strå - strå'na
brö - brö - brön - brö'na
3) kny'te - kny'te - kny'tar - kny'tan
hu've - hu've - hu'ver - hu'wan
4) bageri' - bageri' - bageri'er - bageri'an
kaff - kaff - kaff'er - kaff'an (y. kaf'e'na)

Adjektiv

Adjektiv som predikatsfyllnad böjs ej i plur. i vägen till läng - tycke å tjockt; boxan å träng, bens å kört.

Framför substantiv i obest. form får adjektivet följande endeförmlar: -{e}n, -{e}n, -{e}s, -{e} pl. -{e}. Ex. en) duktig-n kar - en) ny-sal, kal-n mat e) rejla-a människ - s) - nykokt-a söpe e) storit-e sjok - e) förnöjet-e hus - götte-e kaffe na) store stener.

Framför substantiv i best. form är adjektivändelsen genom- ändende -{e}. Dessutom kan ett dia 'det', de 'föregå förem i neutrum och i plur. avsnaka kungen - (då) gamla äre - (då) västra galan.

Sislvätskändigt eller substantiverat adjektiv i best. form får samma ändelser som ett egentligt substantiv t ex: (n)-längen 'den långa' - (n-länga 'den långa', f) - (då) länga 'det långa' - (då) långan 'de långa'.

Adjektiv som förled till substantiv är vanlig i att f fristående adjektiv, ex farakrisk (farak-n risk) - farak-fiskeni, e blåkauraströje (e blåkaur-n ströje); kall-vatten (kallt-e vatten), kallvattne (då kalle vattne); öppstecktpärer (öppakte pärer) - öppstecktpärar (den uppstekta potatisen) (eg. 'potatisarna').

Komparativ och superlativ
bildas med ändelserna -are och -est (fet - fetare - fetest).
Ett fatal kompareras med -er och -st samt omlijud, t ex grov - grö-var - grövat. Particip och längre adjektiv, särskilt de på -isk kompareras med mer och mest, t ex ömtåla, sistens, nitisk.

Swenska verb

	<u>Inf.:</u>	<u>Presens:</u>	<u>Imperf.:</u>	<u>Supinum:</u>
1 A)	bäka löva spala	bäkar lövar spalar	bäka löva spala	bäka löva spala
1 B)	släpe kasta rasla	släper kastar raslar	släpe kasta rasla	släpte kastade raslade
2 A)	hölle höre	höljer hörer	höll hörde	höllt hörts
2 B)	byter slippe [steke ste-tje	byter slipper ste'ker ste-tjer	bytt slipfte stekte ste-t-	släffrt stekt -"
3)	tro bre	tro brer	trodde brerde	trott brett

Annämnningar till ordböningen

Ovanstående starkt koncentrerade prov på ordböjning i gammal medelpadiska är hämtade från Njurunda-miljöet men är i stort sett representativt även för närliggande socknar. Orsegelbundenheterna och de många undantagen förbiogs här, likaså böjning av artiklar och pronomenter, eftersom Ju huvudsyftet med boken är att presentera ett visst ordförstånd och icke grammatik.

Hera om ordböjning kan inhäntas i författarens "Medelpads bygdesal. En grammatiske" (Dialekt- och folkmannesskriftet i Uppsala och Sundsvalls stadsbibliotek). Dessa tom i tidigare tryckta arbeten, som omnänts på sid. 6 och i källförfteckningen sid. 139-142.

	<u>Starka verb</u>	<u>Repr.:</u>	<u>Inf.:</u>	<u>Presens:</u>	<u>Imperf.:</u>	<u>Supinum:</u>
			riva	riva	rev	reve
			suga	sug	sög/sög	söge/söge
			bryta	bryte	bryt	bröte/bröte
			spinna	spinne	spinn	spönne/-ö-
			stjälla	stjälla	stjäll	stöle/-ö-
			draga	dra	drar	drog
						ö-formerna tillhör västra och norra Medelpad.

UTTALSBETECKNING

Vokaler:

- å Långt öppet (ljust) a som i aha! (Ingrid &). Skillnaden mellan tryckstarkt kort öppet a (tratt) och tryckstarkt kort slutet a (batt) lärmas obekta i denna bok.
- o Ett e-ljud, som i tryckstarkt ställning är ganska sluttet men tryckavtagt ofta närmar sig u (lets, hette).
- ö Ett ö-aktigt e-ljud (eller ü-aktigt e) förekommer i Borgerjö och Torp och betecknas här som i marginalen.
- ı Normalt skall såväl långt som kort i uttalas som hart, dumpat s k Vity-i, som dock är foga markerat i Ljus-torp, Liden och Holm. Undantag utgör kort i framför ff, kk (ck), ne och nk, då vi får normalt i med dragning åt e, t ex tåle, låch, läkt, läng, vank.
- ø Avser alltid det slutna o-ljudet i bo, bott. Observera siblunda: komm, bott, otte.
- ü "Grumligt" å-ljud (Ingrid & & Ø Ø). Ex. köl, köla.
- u Slutet uppenbokt u och samma slutna å-ljud även då vokalen är kort, t ex mur, null.
- y Liksom beträffande i skall såväl långt som kort y uttalas som hart, dumpat s k Vity-y, dock foga markerat i Ljus-torp, Liden och Holm. I Borgerjö och Torp har y i dialekten övergått till i. Även i delar av Attmars kommers vokalen nära i. Dumpat uttal förekommer ej då vokalen är kort framför ff, kk (ch), ne och nk, t ex träff, ryct, dycn, skynde.
- ii Som i räv och häst.
- ɛ Det öppna å-ljudet som i normaltvenskta bärre, värk, nerv. Ex. bärre, refsa, refsa (Ingrid &). Mark att w har be-handlas som hard vokal. Därför bär 'karl' - men läsra gör'a', kämpa 'karma', skjära, stjärne.
- ö Ett ganska slutet ü-ljud, t ex hō höll. Ej öppnare framför r, t ex hur, hörlip. Om ö se ovan under e.
- Konsonanter:
- ɛ Hårt e son i ed sen framför mjuk vokal å-ljud som i repr (äck) och ej framför hård (glödje, gå 'går'). Hårt e framför mjuk vokal tecknas en (ghis) éök (Nj).

j Tecknas på motsvarande sätt som i rep, t ex djur.

å förlige, hälige, låun. Dock ersätts rg med rj, t ex büfå.

k Hårt k som i ko eller tjeljud som i köp. Hårt k förr nյuk vokal tecknas kh, t ex khymid. Mark frir: karin 'karm', klett 'kärra'.

l Tjockt l. Ld = tjockt d (φ), Lt = tjockt t (f), Ln = tjockt n (θ), t ex balk, tlida, svält 'kylligt' gård.

n Tjockt (supradental) n, som inte uppkommit ur rn el-Ln, t ex xap, mäng.

r Tungepets-r, ofta rikt svagt artikulerat. Tjockt d, t, n uppkommer ur rd, rt och rn, t ex sgarde, fort, loft.

ñ Huvudsakligen i överensstämelse med rör tecknas s-jon. I juster på varierande sätt, t ex slig, skrig, stötter. Bessotum rs (körn) och ls (bols-ben).

t,j Tecknas huvudsakligen i överensstämelse med rep, t ex tjock. Annars med k, kj, t ex kil, kiol, kälke 'kälke'. Beträffande q se sid. 11.

- Akut accent efter vokal anger betoning som i viken, t ex vattnen.

- Grav accent efter vokal anger betoning som i vilmer, t ex fyller, höter.

- Rak accent används före och efter ett ord eller uttryck, som utgör oversättning eller definition på ett dialektord eller uttryck, t ex erhöndre 'erinra'.

- Höjd punkt nyttjas ibland för tydlighetens skull efter en vokal för att markera att denna är lång, t ex fort, ylide 'vilda'.

Dubbelteckning
Dubbleckning av konsonant efter kort vokal skulle liksom i rikspraket i regel icke behövas, när ytterligare en annan konsonant följer. Här har dock i många fall för tydlighetens skull sådan fördubbling iakttagits, fastt talmiljen inkonsekvent, vilket må ur-sakta. T ex mallt, rönni runt. Så även enstaviga -m och -n, t ex kömm, menn 'min', men ej de mycket vanliga: dün, öny söm; han, än söm; min (konj.), än.

FÖRMJUKNING

Genom påverkan av ett foljande äldre i eller annan mjuk vokal har i riksspråk sävel som i dialekterna övergått till. Vidare har k och t förändrats till tj-ljud samt sk och st till sj-ljud, nägot som var nuvarande rättskrivning här tänkt vitnesbörd om. Denna förmjukning (eller palatalisering) har i standardvenken äft rum huvudsakligen i början av ord, men i nordliga dialekter förekommer företeelsen även inuti ord.

Därvid har i Medelpad följande förförändringar inträttat:

Kons-
nanten:
till:

g	jj	väg - väggen 'vägen'
gg	ddj ej. jj	rygg - rydden el. ryggen'
k	ttj = ʃ i	krok - krojen 'kroken'
kk (ck)	ttj	säcken - sätten 'säcken'
(c)kt	ttj	skäckt - skättjen 'skäktan'
ng	nnj	ring - rinn(d)jen 'ringen'
nk	nnj	bänk - bänntjen el. bänningen
sk	(s)sj	fisk - fission 'fisken'

Denna från riksspråket avviktande förmjukning känns av de införda silvra som skräckt bondsk och är sedan långt på rettar. Detta gäller framför allt förbindelserna sk, för vilken belägg varit svårt att upptäcka i vår tid.

Förmjukning förekommer eller har förekommit:

a) Vid mask. substant i beg av typen vif (exemplet oven), dit räknas även avledna på -ing (stömning, strömmingen) och en del på -ar (tiddar, tlekar). Därmed förlukas ej de s k svaga maskulinerna (mest tvästäviga på -e), utom enstaka undantag (pöjtaren 'pojken').

b) Vid enskilda ensitativa femininer (kv, i pl) t ex slung ('sönnas tanken') och nagra s k avaga längtaviga, t ex lymnad 'lymka', - (lymtna) - ryntjer - ryntjan).

c) Vid vissa neutrala substant, nämligen ensitativa i bnf (tak - tatte 'taket') samt alla former av flertalet tvästäviga på formjukningsbar konsonant + e, t ex dittis 'dike' (ditje, ditja/r, ditja/n).

d) Verb av konj. 2 formjukas ofta i inf., presens, imperativ och pres. part., t ex ryttis 'rycka' (ryttjer, rytti-ryttisens). Hitt ansluter sig några av konj. i med.inf. på -e och med alt. bojninge enl. konj. 2 t ex dittis 'hacka', stötis 'stöka'.

e) Några adjektiv (t ex nätteln 'naken', vätjen 'vaken').

f) Birgits fall. Av dessa må nänmas: Äkunde 'länges', Mycke! 'mycket', Mettje! 'Mikael, Michel'.

¹⁾ Ned q avses ett tj-släjd utan t- el. tt-förslag.

äga	Respekt, omtanke, ligga på aqa (viss tid)	Ha omtanke, vara orolig "Ligga å ägas för båna" (barna)
ägas		Avg "vänne a 'qiq-sia ut"
äcqin		Ärder, primitiv plod, "köre pär-al"
al		Ärder
a'Ldder	Al	Al
	Ä'Ldderstol	Het grupp av alar från samma rot
ale	Stropp/länk att fästa skakel vid sele	Köra med årder (se al.)
ala	Avla, föda upp	Älvig, jätkad, (även a'-mpes)
ä'Imettj	Äjölkört	Besvärligt påhäng (mest om barn)
assjke	Göra tam, folktrå, vänja, tillväntja	Ämpen
ä'mpen	Ivrig, jätkad, (även a'-mpes)	Ann-kösst
ann-söles	Motsols, bakvänt, galat (även "for ann-söles")	Motsols, bakvänt, galat (även "for ann-söles")
änn-töcke	Så pass, motsvarande	dvs. baklänges)
ask-före	Ugnsraka	axöl
anne-lööns	Tvärslä på kälke eller i skaklar	Just ingenting
aLj	Annorstides	anne-lööns Annorlunda
ärseL	Bakkel, stuss	ankar
as	Anka, "Hä äna mä"	Beröm; "Han va e as ti fales(sä)", Skällsord
aftva'L		Kvällsmål. I rerei gröt kökt/uppstekt
ärse-sk		Hassa fram på stussen

baka	Baktill, bakom, "lägga säcken ba"ka" (i ex.vagn)	böa	Skicka bud, "böa kära"n" (karlarna)
bäke	Bakkant av eggverktyg	bölla	Hälla med väld, hålla tungt
fränskär/ytdel vid skjning timmer till		börrda	Börda
plank och bräder		böld	Böld
bak-li	Sydslutning vänd från solen	boltak	Innertak
bä"gersk	Bakerska	binne	Binda
baLje-ti"-så	Bälga i sig	brännber	Hallon
bä"ran	Övernaturligt väsen som drog andras egendom till huset. Tillverkat av garn, stickor och blod vid en speciell plats/sätt	bränn	Gammalt hygge- eller svedieland
bärhännt	Bar om händerna	brösslar	Hjälpkarl vid timmerköring som drar samman timmer etc. för att underlätta hopsylingen till lastplatsen där virket ,efter att ha "lönnes" fram, lastas på stötting och det.
bär	Barr	bröta	Bräte, bröt
bä"sa	Ställa för, ordna, förbereda	bruse	Bagge, numse
benvek	req, svaga i benen	brus haga	Grov inhånad med stockar/störar
bessle	Betsla	brå fäng"e	I en hast
bettne	Surna, ta smak av	bräsa	Spärra ut benen
bleke	Bleking, lägga lin på blekning	bräspöne	Brädbeklädda timmerhus
bLisstre	Vissla	buLe	Råma grovt
bLökams	Blodpalt		Bula efter slag eller annat
blyntjä	Blinta		büling
brätt	Brant		Skinn av djurben, sämre slaq
bört"i	Ur, ex. tapp ur tunna		barkipe
bladdrä	Bläddra		Med skor men utan strumpor
bläka	Huggmärke i träd	böse	Kobindsle
blukt	skärm på liorv när man mejar säd	bösel	Suckla
bläre	Vattenblåsa	bös	Stolt, stram (aven; "käri"t")
blöttne	Smälta, blötas upp	bött"n	Vind, entrappa upp
bo	"bo hop", Ordna, städa hop	bäck	bakanätter
bärk	Bark	böfäl	Efterat
	Flytta till fåbodar	böld	Bordet

be-komni	Erhällit, fätt	bly-ars	Blyerts/-penna, "Ge mä bly-arsen"
bredda-må	Bredvid	bla-djup	Ställe i vattnet där det är som djupast
bäka-flöte	Mindre vetande	blås-höl	Blåsigt ställe, blåshål (Se även "balj")
bäka-för	Bakom, bakanför	I Storskjäljsjön finns två stora ytor Kvärn-	resp. Björn"baljen". Båda kända för att vara
bakers-t	Längst bak	väderkänsliga/blåsiga)	väderkänsliga/blåsiga)
bak-vatt-n	Bakström, bakvatten	bo-halj	Festligheter i fibodar lördag/söndag
balj	Bälj, blåsbälj	bol-by	Gammal by med ursprunglig bebyggelse
bänn-håka	Bandhake, verktyg för påsättning	böl-stärk	Vältsamt stark man, "Slaktar'n va'n böln" (stärkn' jävel")
baptist	av hand på lagkärl	bo"nn-qäl	Röndgård
bäste	Bakre vridbar timmerkälke i stället	bo"nn-mål	Dialekt hos personer från landsbygden
behölle	för (senare) stum get.	bonn-tolve	Kortspel
beko"mmsam	Torkhus för skid med mera, bastu	bravere	Visa sig duktigt
beköste	Behålla	broka	Arbeta med tunga saker, "Bröka'nt häil dä!" (Arbeta inte ihjäl dig)
bellig	Som kommer sig för... .	brönn	Brunn
beré	Kosta på	brukkar	Person från bruk (ex. Lagfors, Sulå)
berå	Billing	Jämför; Verksbor (senare benämning på personer från industrin -slagverk, massa- vid kusten	Jämför; Verksbor (senare benämning på personer från industrin -slagverk, massa- vid kusten
beské	Bereda skinn, (även; "beré oss på dö-n")	bräcke	Brådska
beting	Stå i begrepp	brätt	Brant, stupande, tvär
bjälke	Besked	Björn	Stolt, "kärit"
björk	Kort stock i vägg ex. mellan dörr/fönster	blad-ol	Budord
björn	Form av accord	bän	Barn
black	Bjälke	bass-håkä	Båtshake
blisster-pipe	Björk	bär-mos	Lingonmos
bläggarsböjan	Visselpipa	böx-luke	Byxlucka, gylf med knappar
blönn	Bygor av blaggarnsväv (sämre lin)	bärk-spät-n	Barkspaden

dännse	Dansa	Ordna
däské	Knalla och gå "E" ute å dässke" (till att knalla och gå)	döpp-köpp
dättan	Dit, där borta	En kopp kaffe med bröd
dössjk	Slö, likgiltig	Utrycket användes också i början av 1900-talet av skogsarbetare. På kvällen när man lagade sin kolbulle i kojan gjorde man lite mer än som gick åt. Nästa fm. användes överskottet samman med kaffe och benämndes då "döpp-köpp"
dömasleen	Lamslagen, råbrikkad	Dunka
dömpen	Modlös, nedtryckt	dörme
döna	Bullra, dåna	drag-lär
dörje	Skräpa, skräpa ned	dråma-teill
dörre	Leva i sus och dus	dremne
dräge	Redskap (draga) för bearbetning av lin efter bråkning	droppa
dylle	Nägonting hoprullat, ofta getingdylla	drösa
dänt-lös	Dum, ingen känsla för arbetet	drul.
däven	Fuktiq	dryp-kräke
dör	Dörr	dullte
dänge	Stryk "Vi dängde-n"	döven
dekkre	Slå igen "Dänge igen döra"	dynnje
da'nan	Hälla på och plocka med	därre
dalit	Där borta, där	däss'-emilla
divile	Dalt, pjäsk	dö-völen
döbel-bössse	Tvista, käbbla	döga
döga	Dubbeltbössse, oftast hagelgevär	Duga "Hå få döga"
döglig	Duglig, användbar (haven; könsmogen)	Duglig, användbar (haven; könsmogen)
döka	Dunka, slå, stöta	Dunka, slå, stöta
dömdere	Domdera, gräla	Domdera, gräla
dömpe	Stampa, gå tungt så att buller uppstår	Stampa, gå tungt så att buller uppstår

e- <i>gäl</i>	Eda, bakström	fäl	Fotspår	
el- <i>tänne</i>	Näver, papper, stickor (att tända med)	fälles	Färdas, fara fram	
enhåigd	Envir, tjurig	fäl-aska	Lätt, gråvit aska över glöd	
e	En, ett "E" järnte, e blommme å e fät"	fär	Fåra	
exter	Till sig, ivrig (Xven; pärr)	färst-a	Parstu	
e- <i>gan</i>	Ägorna	fätt	Fjät, fotsqe	
eckör	Ekorre	fellre	Jollra, tala inställsamt	
el-rö	Eldröd	ferre	Springa hit och dit	
e'-ls-ljus	Eldsljus från ex. öppen spis	fe'rret	Retlig, snarstucken	
eli-sta	Eldstad	fetgadd	Kädigt furustycke (läven; tjärfyllt)	
el- <i>stické</i>	Tändsticka	fetkäms	palt (kornmjöl, mjölk, salt, med grisspeck inuti)	
enkäm	Speciellt, passande	fettje	Handfull lin	
ensettar	Ensittare, Lätt åksläde för en person	finka-lur	Spjuver	
erbärmes	Erbarma sig, jämrås, klagå	tyrombuss	På alla fyra	
etter-pösa	Snarstucken person	fjäl	Skiva; brödspade, vändskiva på plog, spjälja, bogblad	
el	Eld	fjäll-i	Avlägsna gärdar inåt skogen, ofta gamla finnbygder	
e- <i>nika</i>	Enstaka, ynka	flåka	Iastflak	
ete	Liten krubba för får och mindre husdjur		Fläka/flaka upp lax med flakakniv	
eve	Upprepa, nysta, dra (Xven; störd, hindrad)		Flaka ut; breda ut sig	
	" Eve å fråge"		flåtssmörrgås kasta en flat sten ut över en vattenytta så att den studsar och åstadkommer så många nedslag/ringar som möjligt.	
en	En (i olika tapningar)		flen	Böldsjuksdom (juver) ko
	"en go-en bulle" "en stor-(e)n gal"			Halka, halt
	"ge mä en söckerbit män bärä e'n"			Snöfattig, hal vinter
	"en vet int va en ska ta"-sä tell"			
	"en ny-en hatt å en gammal-n en"			
	"vi plöcke en tie liter"			
enkrönning	Enkrönsmynt			
eran	Er			

fli	Gno, jukta, hantera ovarsamt "fli på litte nu"	fäl-ask fäle-tell	Matsäcksskrin Förfärdiga
"Hu flädd'e på na vällsamt"			
"fli ner sä" (smutsa ner sig)			Kraftlös, svag
Mjäll i häret		fäl-stall	Stall för skjutbönders hästar
Gårdsgård som går ut i vattnet		fäl-sup	Färdsup, sup före avfärd
Flotte		fa"-rste	Farstu
Rask, snabb		fa"-rstebro	Farstubro
flå	Notflöte	fa"-rstedör	Farstudör
flötte	Flytta	fa"-ste	Lagfart, fastebrev
fnaka	Plocka/söka delvis i smyg	fitti-åL	Anstalt för fattiga, medellösa
fössj-ött	Följas åt	fättihjon	Den som får sitt underhåll från det allmänna
för	Förr, tidigare, hellre	fättikasse	Fattigkassa, kyrklig vårdkassa
före	Fura, furu (även; före)	fess	Fislukt
förhäger	Svepskål, undanflykt	fet-ve	Torr tjär (furuv-) stubbe som lätt brinner
frammanätter	Framifrån	fin-dräge	Användes till tjärdalar
frösa	Frossa	fin-häckel	Findraga, linberedningsredskap
frisse	Hankatt (okastrerad)	finn-frälsar	Slidkniv, finnnkniven
frön	Skör, bräcklig	fjäske	Fjanta, vara fänig
frösst/-a	Frost	fjälle	Fjolla, fjollig kvinna
fröset	Frusets	fläge	Plaga, flisa, flingga
fyrrohåga	Hage med fyra rodor/stänger ("rooer")	flängne	Flaqna, flagna av
färgräts	Var i ögonvrarna	flasa	Flasa, flamma, brinna häftigt
fångs	Fåhus, ladugård	flät	Platt, snopen, undfallande
fäjen	Glad, nöjd, ivrig		"Kaste flät-smörrgås"
fxra	Fara, färdas		"Hann varrt fälle flät nä ja sa"ä"
fxrke	Fargalt		"N"Jonke & alldelés för flät"
fögan	Nästan, närapå		Flöta
före	Väglag; ordning/ostädat		Att flotta
flög-å	Gick av, föll av		Grovfällja en stock
fäen-skäp	Sattyg		flä-talje

fñasa	Fråsa (om ex. siden)	gadd	Set, kändt furuved
fñorr	Fnurr, osämja, sur person	gaffsen	Skamsen, häpen
fogel	Fågel	gammaLit	Förr i världen
följe	Följa	gämmelMamma	Den ene förälderns mormor
fömla	Fumlä	gämmelPojke	Gammal ungkarl (på äldre Lidenmål; gämmel-göss)
för-dan	Förgår	gän	Gap, käft, "stör i gäna")
för-ige	Förra, "pö"-riga gånga....."	gärsärv	Sparv som förebådar kall blåst
för-klä	Förkläde	"Gära (eg. gara)=svag blåst. I samband med spärv innebörd lika med ovan	Gära (eg. gara)=svag blåst. I samband med spärv innebörd lika med ovan
forslö	Förslä, vara tillräcklig	ge"et	Retsam
	" Pünningan försör int"	gedel	Tuvatål (Aira caespitosa). Finns i mångd
först	Först	gesel	på qamla hyggen, längs kraftledningskator
för-sä-gjol	Försigjord	gesv.	osv.
förte"ne	Förtenna	gel	Inhävor från fisk
fransosen	Venerisk sjukdom	genhöva	Genskjuta
frö-grän	Prodgran, Hastigt uppuxen med porös ved	gepe/jene	Grimasch
frösst-lännt	Mark utsatt för frostangrepp	qerig	Arbetsam, flitig
fy-r-töm	Fyra tum; spik, planka	gesjävar	Gästgivare
fAng	Fann börsa, "E fång hö"	get	Den bakre, stumma timmerkalken
faja	Brottas, "Sku vi sla fång"	getta/jetta	Vara tvungen
fä-mmklöggafel	Faja, dona lofta i samband med städ)	gAv	Poderigua
fö"derå	Handen och dess fem fingrar	gilling	Hömlätt om 45 kubikalnar eller tre vinterlass
fösk/fösk	Föderåd, underhåll livet ut till förra ågarna, ofta föräldrar	gispe/jispe	Gäspa
	Murken'ved	Gjala/jala	Gärda; inhägnad åker, ångsbit
		Gjarrsel	Kluvet stängselvirke
		gLappom	Förgäves "Ja feck gå i glappom"
		gLirms	Slå miste

glise	Ljusna, lysa "NN glise opp"	gärt	garn
gläpa	Slasknöä	gärv	Energisk, framfusig, djärv
glysä	Att titta nyfiket	gäte/gete	göte, valta boskap
glämme	Stirra; fänigt, betrakta	gäte;	vänta, vänta ut
glämma	Blänka, glimma	gæL'n	Galen
gnäpas	Kivas, gnabbas, smätrita	gälit	Galet "Hä geck gälit" (på tok)
gnett	Smällöss, lusiggg	gäll-höjje	Gallskrika
gässä	Anga, ryka, flökta varmt	gälnes	Tokas, skoja
gre	Peda ut	gämmelkärring-fis	Röksvamp
gre"st	Gles, gisten, otät	gämmel-Sjul	Hin Onde
grömm	Grums, bottensats, kaffesump	geig	Retfull, elak (se även; "ge"et")
grömla	Grumla	gjära-lös	Arbetslös
gröpp	Gröpe	gLÄ-hÖL	Sjata varvet på vävbonnen
grimse	Vara på dåligt humör	gLäs-bärj	Glasberg; att förbli ungmö
grät-välling	Välling som åts på tredje bröllopsdagen	gnål	Gnäll, jämmar
grässä	Stå, sitta eller ligga bredbent	gnäll-spik	En som jämt klagar
	jmfri. bräsa (även gre"st; "stå gre"st må bena")	go-pris	Billigt pris
gröne	Milt kraftuttryck	gör	Var i sår
gröppler	Smägropar	gösse-kär	Gosse Karl, "Gösse-kär va'n fisk ve fikk"
grötväte	Mjölk, sirap eller svagdricka till gröt	götte	Karameller
qusslän	Produkter som jorden gav från sig	qrönn	Husgrund
gå sta å	Råka ut för	grov-döppe	Ex. rågbröd till kaffe
gåle/a gåle	Långt borta	grynn-gröt	Risgrynsrört
gålsop	Person som springer i gårdarna och skvalrar/pladifar	grå-arter	Gräärter; pelusker (pisum arvense)
gåt/dödragåt	Stav som läser stockändarna vid ex.	gräft-a	Flähhacka
	dörröppning så att väggen/stockarna inte skall skeva/förskjutas	gröt-töre	Grötkräkla av talltopp med 4-6 kvar-
		gröt-trög	sittande grenar (3-5 cm)
			Alnsläkt trädträ för kvallsgröten. De ätande tog med var sin sked och dopade i mjölkens på sin egen tallrik. Detta till-
			vägagängssätt förekom in i 1900-talets

början. Tidigare hälldes även mjölkten i tråget.

Uttrycket "smörbrunn" sammankänner också med grötståndet. Man gjorde ett litet häl i den varma grötten där man lade ner en smörklipp som smalt. Så tog man då gröt på skeden, litet smält smör och slutligen mjölk. Mina gamla berättare minns med vällbehag "smörbrunnen" som ibland förekom vid "aftvälv" dvs. den gröt och mjölk som ännu fram mot 1940-talet var vanlig för oss som levde på landsbygden. Och alltid vid halvniotiden på kvällen.

gång men skiftande betydelse

"En lång'n gång" Varenda gång
"Mx'n gång" Alltid
"Stå i gång'n" Gå fram i kyrkan
Nattvardsbarn
Kät, brunstig
gäL

häck-slött	Sämre slätt, stenbundet
häger'n	Havren
hale	Tålig, "Ja hale no ti kyla'n"
hal-ät	Rätt åt "HÅL-ät ått däj"
hälj	Helg
halm-gölv	Del för halm på loongolv
halv-stop	1/4 dels kanna (ca. 0,65 liter)
hämle	Pamla, treva, fumla
hämp	Hampa
hämse	Vårdslös
hann-tämma	Illa hantera
hannärj	Kläfingrig
här-pels	Ungefärlig uppfattning, mindre lyckad efterrapning
hårt	Nästan, alldeles intill ("Hårt före nie")
håssade-lig	Slarvig klädd
håssj	Hals
hätre	Bättra, göra sätq snygg. "Ta å hätre tell så"
hemm-folk	Folk hemifrån byn. (Xven; hemman-ätter)
he "ssas	Lätsas, hetas
hinner-flött	Del av stothässjelöd som är närmast stolpen och därfor mest hindrsam att hässja.
hipe	Kippa efter andan. "Hipe stter åe'n"
hi:tta:n	Hit. Utpekat ställe
hjälP	Hjälp
hjälps-ott	Hjälpas åt
hjarr'tä	Idissla (Xven; hjärtat)
höcken	Vem, vilken
höcke-söm	Vilket som helst

höga	Hågad, lysten	högde	Snåla, vara sparsam, knappa in
hög-fälles	Tycka om, falla i smaken	högl-spärre	Ibjälsparkad
höje	Ropa. (se även qall-hoje)	hän	Här, på utpekat ställe
höjje	Höjja, större fördjupning i ex. bäck	hXra	Myrhö använt som kreatursfoder
hö rrvel	Örfil	härke	Kolkratta med spikklor
hössje	Storskratta	harkla, smähosta	Harkla, smähosta
ho'ven-dro'ven	Huller om buller	härms	Harmsen
hu'ga	O, hu, usch, oj. "Hu"qa va hett"	hav	Duktig; kavat, stolt, stram
	(även; hu'galigen)	hö'vel	Hyvel
hus-nodig	Bajsödlig	hoburs	Oreda, orordning "Hö låg a hoburs"
hus-nävar	Borr som användes vid timring för att anbringa lästappar (dymlingar) mellan stockarna.	hus'å	Dass, utedass
huskkes	Känna sig ruggig, frysas	haffse	Hafsa, vara värdslös
hurvan	Falla framstupa. "Stula hurvan"	hål	Hal
håssj a	Håsstötta flykt, hals över huvud	håla	Hala och drag
huvve-vingel	Yrsel, svindel	håLddå	Helgdag
hy	Duggregna (även "hir" förekom)	hålldas-röste	Helgdagsklädd
hyssé	Gunga små barn	hålke	Halka, blåhalka
hytte	Hot, knyta näven mot någon	hallå	Oväsen, rabalder
hå'ggster	Ställe där timmer/ved huqgs/huggits	hå'ltta	Hälften
hÅL-bett	Hö/gräs som lien ej biter på	hånn-käste	Rensa såd för hand. Man kastade såden, vanligen korn, utöver loggolvet i en halvcirkel. De lättaste kornen hamnade närmast kastaren. De häfta längst bort. På detta sätt tog man fram i princip tre kvalitetter där det finaste var vispmjölet.
hÅL-eten	Hårdtuggd, svåräten		
hÅL-hanna	Bli string, bruka väld, barnaga		
hår-fal	"Ja tro ja jett ta ti hÅL-hanna"		
hås	Ambar, laggkärl		
hä'bbet	Hårets utseende på djur		
hä'ckel	Hes		En gammal metod.
		hännlar	Handlare
		hänn-le	Handled

hännle	Handla	höngers-nö	Hungersnö
hännsj/-es	Hans. "N-Jonke å kärringa hännsjes kom"	hongriq	Hungrig
hära	Hare. Ofta i kombination med -jävel.	hoppe	Hoppa
	"Hära-jävel'n kömm ö flög där'ni näran"	höppes	Hoppas
	(Haren kom i stor fart i den tätta smäskogen)	hore	Hora. "Hiu va e-hore"
	Detsamma brukades vid tal om älje (älje-jäveln)	ho'tels	Hotelse
	Jag tror att det hade att göra med att för-	höttré	Huttra
	stärka spänningen på något sätt. Förstärka	hovere-så	Göra åtbörder
husa	orden.	hu	Hon men i olika betydelser
	Förflytta sig långsamt. "Om'n skulle häsa		"Hu kömm nu a'mor" (Nu kommer mor)
	så väg ti bo'a" (...till handelssboden)		"Hu ä värm n'hänn tröja (Hon är varm...)
hitra	Hitom som mer preciserad angivelse. "hi-ta		"Känne du hu sön n'olle gifte så må?"
	Stor-vit-bärje män på hi-tre-sia om Stor-		Xven na förekommere;
	finnmyna". (Två angivelser i samma mening)		" va sa- na?"
	Naturligtvis står hi-tre också för sig själv		" qav du- na?"
hjälprå	Hjälpmédel, bot		liksom a;
hjul	Hjul		" nu komm-a"
hjuL-pånne	Navskoninq	hyckler	" ja tyckte ja säg-a"
hjuL-ås	Hjulaxel	hä"bbers-	på huk. "sette på hycklan"
ho	Långsmalt tråq, ho	bötten	Häbrets övervärning
hög	Xven; vem "Ho vet?"	hämnn	Hämnad
hoggar	Huggare	hä-si-gjaLe	Inhägnad kring stor-hässja (kornhässja)
höL	Hål	häst-fläar	Hästplågare
hölm	Thålig; "grana hadd'-ä e'höL"	höfte	Höfta. Uppskattta
hömmel-çäl	Holka ur, gröpa ur	hög-fäl	Högfärdig
hömmel-stör	Holme	hö-släa	Höslade
	Humlegård	hä-si	Hässja
	Stör för humlen att klättra på	hä-si-star	Hässjestör

I, ni, er	ja ⁻ ftest	I går kväll
"Skö-I sätte-I e å sa ja få prata m& I"	jäga	Jaga
Xven som ti	jalme	Jama. "Katta jalme"
"snyte-så ti nävan"	jåma	"Jåma m&". Inte våga säga från
"sätte så ti kjärra"	järtte	Järtte
och för e	jen-boga	Idissla
"i-dänne fate" (det där fatet)	je-nbär	Enbär
"i ko" (en ko)	jene	Enträ
ids/isas	jegel	se gegel
"Hu ids int bäd&a sänna"	jol	Jord, jordklot
"d&om ha-nt issas diske köppan"	jol-byggar	Jordbyggare=underjordiskt väsen
ihälig	jol	De grå, de små, vittra.
ihög	ihåg, komma ihåg	Smultron
ihåg-l-teen	Ihålltagen	Jorddra barn under trärot eller liknande
ill-geten	Retsam, spefull, stygg	under vissa former och besvärjelser. An-
ill-gjalsamm	Illvillig	sågs skydda mot engelska sjukan "riset".
ill-hågas	Vantrivas (kven i betydelse "ill-geten")	Justera linen på orvet så att den bättre
ill-vår	Misstänksam, ont anande	följer marken
inna-för	Innanför	jol-mor
is-gåte	Isbelagd, hal väg	Jolmig, fadd
inne-gjära	Inomhusarbete	Jul-halj
i-n-tag	Inhägnad skogs- eller betesmark	jula
invarttes	Invärttes	Fira jul
is-högg	Dubb på hästsko mot halka	jullre
i-jönnsj	I jåns,nyss,för en stund sedan (morgon)	Vicka, stå ostadigt
impe ⁻ ters int	Bär sig inte	Liksom."Hann såg ut jussöm hann hadd" &
ingerst	Ingenstans	vöre i tåga" (varit full)
ill-völen	Illvillig, elak	jöra
		Pladdra, tjata
		jöka
		Vicka, vackla. "Sett int å jöka på stol'n"
		Jörme
		Prata oredigt, blanda
		jål
		se gäl
		Jålme
		Klaga
		Jästanes
		Utrop vid rädsla, överraskning (mest kvinnor)

kake-stan	Magen (skämtsamt)	Kavat, morsk
kalv	Kalv, drummel	kåva
kalv-stäga	Inhägnad för kalv, drummel	Kava. "Kåva å ro"
kåna-spän	Hyvelspan	Locka på boskap
kalle	Block av kvarliggande landfast is	Mjölkklump i gröt p.g.a dålig omrörning
kallsten	Kallsten gick ur vattnet vid midssommar.	Svälla, svälla till. "Döra ha kimne igen"
	Före dess kunde man inte bada. Då blev	
	man sjuk. Allt enligt gammal tro som	
	också visste berättta att "N'olle -27	
	juli-kaster kallsten ti vattne". Efter	
	det var det inget bad.	
ka"llsånger	Kalsoner	
kantor/-e	Skrubb, mjölkkammare	
käppa	Mätt för torra varor (1/32 tunna= 1 3/4 kannor). Kappe	Kärna; det innersta (ex. nötkärna)
	Kappa (ytterplagg)	Kärna smör
	Överfall på qardin, plagg mm.	Kärnstaven med vilken grädden bearbetas.
käpp-länn	Kappland = 1/32 tunnland	Klaffse
kåra	Raka; föra åt sidan	Klampe
käre	Ungsraka eller annan raka att föra undan	Kla"ter
	något med	Klister-rimse
kärtt-nägel	Missbildad nagel	Klite
kas	Gödselhög, avskrädeshög	Kloffse
käsa	Schasa, skrämma iväg	Klömsen
kaske	Dricka kask (Gök=kaffe och brännvin)	Klö"ngebär
kast	Kastmaskin; säddrensare	Klönn
	Vedtrave; kastved-kapad och kluven m-ved	Klönnsse
kästta	Stenkast, lappkast (på skidor)	Dra lott om något via "krona/klavé" dvs. en enkrona (slant)
	Den plats längs älven där man inledde	klöta
	sitt notvarp.	Klöttra, plita
		Tum mätt för mätning av träds diameter
		klöva

kLut	Klut, blöja	köl-ryss	Kolryss; skrinda för försling av träkol
klyppe	Klippa	köl-ve	Kolved för kolning.
klå	Riva där det kliar	kommre	Fruktsättning på al och björk
klive	Klyva; klyva ved ("klive ve-n")	könt	Stor, flätad spänkorg för ryggbördor
knisspe	Vara snål, smäktin, sparsam	"Hökönt". Cirka en meter åt alla håll.	
klå-en	"Hu å som klå-en ätter mä". Uttryck för efterhängsen	koppe	Aderlåta med snäppare. Ett litet snitt i huden varefter blodet sugs upp med kopphorn eller kopplglas. Man renade blodet.
klövje	Frakta i klövjadesadel	köpp-horn	Avsägt kohorn med hål i spetsen. Anv. som kopplglas.
kna-per	Knapp, torftig	körj	Körj
knäpre	Småtuuga "Hann knapre ti så ätter hann"	körs-sten	Skorsten
knästre	Knastra, spraka	korn-flåka	Bred flake för att förla hem kornkärvar till stor-hässjan där de torkades.
knipe	Knipa "ja sett ti e jäkla knipe" (bekymmer)	korn-mjöl	Kornmjöl
kniv-slire	Hälla hop, hålla tag "knipe hop"	kötre	Kurra, spinna. "Maqan körra", "Katta kurre"
knivslida	Knivslida	kravle	Kravla
knåda	Knåda, bearbeta	kreste	Krysta, stänka
knok	Knoqe. "Sku vi dra finger-knok?"	krimmen	Snuva, förkyllning
knosster	Stora stensläggen. Att slå sönder skärv/sten	köta	Täbla med kniv, karva utan vidare skicklighet
knosstre	Kuva, kväsa, dänga/ge stryk	kris-ti	Kristid, krigstid
knuL	Knöl	kröbb-ås	Takås från nock till nock
knix	Liten backe	krång	Slutning, nipa "Vi äkte skier därne krångan"
knäppe	"Hä knäppe ti stöge-knutan" (stuagnutarna)	kredda	Krämma
	"Å"lissa knäppe på cettra" (cittran)	krille	Krälla
knärve	"Du kann knäppe väst'n" (västen)	klöre	Fumla, vara senfärdig (även; "krömm'e")
knövLe	Göra nägot ihärdigt, med seghet	kröppes	Ha samlag
ködd	Skrynkla	kry"ggäl	Kryddgård, köksträdgård
kölka	Ett näverstycke som rullat "kölke"- hop sig	köl-botten	Kräntje
köla	Utföra kolning	köl-bulle	Fläsk. Vanligt bland skogsarbetare.

i kryss=10 & 12 "fettjar" (se "fettje")

ku'ret

trött, olustig

krypande insekt (i annat fall "flöge"). Fluga

Maskros (Taraxacum vulgare)

Springa, löpa sin väg, kuta

Kant, linning på skjortärn

Lapp under skosula

Förse med linning

Förse med lapp

Sluta för dagen

Fladdermus

Sätta sig till vila om kvällen (om höns)

Kvarn

Plötsligt springa fram. "N'håra kytte

över väjen"

Svår halka på vägarna

Manssidan i kyrkan

se "khöke"

Gran som växt sakta, har tunna årsringar

och hård ved
Käppes
kärm
käm'

Kappa

Karm

Blek, färglös

Bärklase

Tupp

Bära tungt

Kreatur

Kräka

Klat're

Klaga

Gå

Stynackad

la

Lad=balk, sida

"bås-la"; Skiljebalk mellan kor i bås

"spis-la"; Skyddskant bräder kring spismur

Hemqjord tygsko av (vadmals-) filt

Lada

Köra in hö i lada

Lunka, luftsa, larva

Izfiske med nät

Töa, tina upp (vanligaste användning)

Börja surna (om kött)

Ladugård

Lake (fisk)

Saltlake

lä'gäl

läka

lämnar

lä'mä

lä'nd

Om i ledar och muskler

I lag med

Traska omkring, trava och gå

Traska omkring i vått väglag

Hopfoga trastysken via överlappande

bräda/lask. Att "läske"

Smörboll. När den blommade var det dans

att påbörja notdräningen.

Led på kroppsdel

Släktled, hässjelad, stängsel i qärds-

gård i stället för qrind

Utläsen, spydig, retsam

Leda vid handen, leda ko till tjur

Småle, smygle, hänle

Ända, i alla fall

lik-skära

Begravningsfölje

Linsänke. Vattensamling där linet blöt-

läggs för rötning

lin-ärle	Sädesärla	
lipp	Läpp	
lire	Lider, skjul "Stallir, velir, Vagnslir"	
li-stöbb	Liestubb, stubb på äkern sedan säd mejats	
lo	Lodjur; "värj-lo, kätt-lo"	
Loge;	trösk och sädeslada	
Lod,	metallyngd för olika ändamål	
lödd	Hemsydd tygsko som användes vid sträng	
	Kyla	
löen/löen	Luden	
läga	Läga,brinna	
lägge	Lagga=göra eller laga laggkärl	
löke	Bärtrs varmed gipa eller höbåga tillslöts och bars över axeln	
lomp	Lump	
lömp	Klamp, kort avhuggen stock	
lönnsk	Lönsk	
lörike	Ris- eller lövruska	
lössa	Lossa, lossna	
löta	Fälla (hår)	
lö-vagn	Logvagn, tröskvagn som kördes över den på loggolvet utbredda säden	
lure	Bulla, vrida, linda	
luss-gäte	Bena i häret (mer skämtsamt)	
lute	Vara eller göra lutande	
ly	Lyssna	
läge	Gammalt vindfälle, kullfallat träd	
lång-lo	Långsträckt loge med "halmgolv" på båda sidor	
lång-lur	Lång näverlur, vallhjonslur	
		Överrock
		Lång person
		Lärvärk, även från träningsvärk; obe- kväm arbetsställning etc.
		Spottklump
		Låskolv
		Vall med ängshö; "hölägde"
		Omdöme, förfuft, mätta
		Landbonde:arrendator
		Lärkvingar=talesitt. "Bena deck som lärk-vänger på pokjen" (Han sprang med andra ord fort)
		Konfirmationsbarn
		Kamrat vid konfirmationsläsning
		Häst som skräms av ex. höga lass
		"Hann är läss-skrämd"
		Öväsen, oordentligt levnadssätt "Hä läs'van/le'vean
		Ha allitén vore e'fälle le'van ti'n dänn galrn"
		Löda
		Löqe
		Ljuga
		Opälitlig, arg (även; lönnsk)
		I hemlighet
		lönn-dynnge
		Smygfjärt
		Löpa. "Hann är dukkti'n ti löpe" (springa) "Hynna löpe". Tiken löper
		Om träd då saven rinner till. "Sälja löpe öm vär'n". Sälgen.....
		Pryda med löv till ex. vid midsommar
		löve

måga	Mare, buk	mjölk	Obetydlig mängd mjölk
måga-hov	Omdöme, karraktär att inte sta för mycket	mjölk-hämtar	Plättkarl/-kruka med handtag för mjölk
måka	Flytta, "måka-dé"	mjölk-ståve	Mjölkståva
	Par, "dom är måka"	mjöl-låde	Avläng låda med mittbalk som delar lådan i två utrymmen med plats för ca. 3 kg mjölk i varje.
	Det ena av ett par, like, motsvarighet "Måkan ti vantén"	mjäka	Dra på målet, inget ordnat tal
	"Ja ha fall allri sitt på måkan"	mjäla	Mjuk, fin sandjord
måla	Månd, "Ha du sitt en sán måla örrer?"	mjält-högg	Mjälthugg
måna	Mana/-d, "Ja kände mi månad"	mö	Smått avfall, höavfall; boss
mangel-körj	Mangelkorg	möa	Söndersmula
mangle	Mangla	mödd	Snömodd
magne	Magra		Handledsvärmare
mann-tal	Mantal (Ursprungligen så mycket jord en bonde kunde försörja sig på; sedan lika med 48 "mål")	möka	Mocka, försla ut gödsel ur stall och ladugård
	Släpa benen	möka-släää	Gödselsläde som användes på våren för att köra ur rödsel på åkrarna
mäss	Maskburk för mete	mök-röram	Mockrum; gödselräna
mäss-börk	Matbud, bud att maten är färdig	mol	Egentligen förstärkningsord; "Ja va mol ensammen" (samma som helt ensam)
mat-bo	Midja	mol	Mala, ständigt pågå "Tanna mole är värtke hele natta"
meje	Medicin. Ibland också tabletter = "tabbeletter"	molEn	
meliesin	Trög, fumlig person	molLn	
mes	Pemförsedd bärställning av träd	molNe	
messö-mmarr	Midsommar	moln	
messö-mmarr-blom	Skoqsñäva (Geranium silvaticum)	moln	
ster	Midsommarröd	moln	
messö-mmarrhalj	Underbjuda	mulen	
mess-bju	Vanlotrad, som fått för litet på sin lott	muln	
mess-bytt		mulna	
miste	Fel, på tok, "gå miste om"	mön	Män, "Hä jär män" (det verkar)
	Mista, förlora, "hu ha mist förstöinne"	möne	"Vär mön ömm slantan" (Var rödd om..)
mjöl	Mjöl	måna	Måna om, omhulda
mjöla	Beströ med mjöl	möln	
mjöL-domt	En aning mjöli, "Ja ha int e mjöL-domt hemme i da"	mörbrinn	Mordbrand
mjölk	Mjölk		

mörrest	I mörse	mätta	Mättfullhet "ha jett vära nann mätta
mörk	Mörk, "I mörke natta" (även "mörrt" - beck-mörrt - köL-mörrt)	mät brännvine"	mät brännvine"
mörne-sil	Morna sig	Sikta, rikta, ta mätt	Sikta, rikta, ta mätt
möre	Morra	Medhäll	Kvinna "va äre för a mänisch sön kom?"
mossa	Mossa	"Va fekk'n för a mänisch n-Erk?"	"Du bär dä ått sön e krik å inte sön e mänisch"
mösa-far	Ränna i vägstimmer att fyllas med mossa för tätning mellan stockar	Mark, skogstrakt	Mark, skogstrakt
mot-luttna	Motlut	märk	Krypa i kroppen
mot-ve	Bildas flisor vid hyvling/täjning åt visst håll	möre	Myrstack
muri-högges	Munhuggas	mör-tuve	Ljung (Caluna vulgaris). Mer vanligt mögryn
munn-lär	Munnläder, "Smöre munn-lär". Ha ordet i sin makt	mule	dock mo'ris
munn-täsch	Mustasch	mus-bol	Proppa munnen full, "Mule ti så"
mus-brännt	Ömtälig att ta i det som är hett	mus-skrä	Musbo
mus-öre	Anspelar på björklövens storlek	my'ten	Näbbmus
	Dags att boföre (dra till fåbodarna)	myrbrännt	Blyq, tyftiken
	Tjäderen slutar att spela myggrik plats	mör/-n	Vidbrännt
mygga-höl	Mygga	möse	Myra, myror
mygle	Utlöpp vattendract "Fiske där i bæk-myinne"	mötje	Ostvassla
mynne	Kanten av en myr	ma"lott	Genom rörelse mjuka upp lemmar som genom stillasittande stelnat till. "Ja jett mötje tell mä"
myr-stæ	Gammalt jordmått (1/48 mantal)	malört	Malört
mål	Rättegångssak; angelägenhet	mauld	Mäld, malet
	Tal, talförmåga, dialekt	mölle	Gräs (Chenopodium o. Atriplex)
	Mat eller tid för spisande (ex "möran-, meddas- eller kvällsmål")	mårsch	Mars, tröskloge
	Malmöke, slutpunkt ("trava på uta mål")	märsche	Tröska
		märsche-vagn	Grov stock med dubbar som kördes med häst över den utlädda säden som härvid tröskades

n	<u>En.</u> "en fin-en <i>gåL</i> ", "en gammal-n kär" <u>Han,</u> <u>honom.</u> "va å-n" (var är han) "Nu geck-n" (nu gick han) "ja sät-n" (jag såg honom) n-Pelle, n-Jon, n-Pär-Janns Petter osv.	nōa	Nöta, skava, "spring int å nōa opp matta ått mā"
	<u>Sucirka.</u> "n-fyre veckor" (cirka fyra veckor)	no"La	Nordan, nordanvind (även "nō" Lavvär")
	<u>den.</u> "n-hänn" (den här)"n-fjälE" (den fjärde)	nöppé	Noppa, plocka
	<u>Hon,</u> <u>henne.</u> "va sa-na" "ja mötte-na"	nöra-för	Norr om
nå	<u>Någon,</u> <u>något,</u> <u>några.</u> "Du jett fäll stänne-na stönn (Du måste väl stanna en stund) å få dä-na kaffe"	nör-luttna	Nördsluttringen
	<u>Forshuvud,</u> "Sillarnacken" (Sillreforsen som försvann vid dämningen i Bergeforsen)	not-kil	Ställe av not där fisken samlas (även; "skäcka")
	<u>Nagel.</u> "Ta ti mā blÅ"-naglan" (med bara händerna)	not-lag	Notdragarlag, vanligen sex man ("sex deeler" från 15-1600 talet)
	<u>Någon,</u> <u>något,</u> <u>några</u>	not-lägar	Person som är delägare i notlag
	<u>Fingra</u> på	not-värp	Notvarp=notdragningsställe/notsvep
	<u>Nann</u>	ny-öpteen	Nyupptagen
	<u>Nåra</u>	ny-röna	Uppskjutande frodiga skott på buskar, stubbar och liknande
	<u>Nägen</u>	ny-sleen	Nyslagen
	<u>nagle</u>	ny-söla	Nysulað (sko)
	<u>nann</u>	ny-välle	Gräs som spirar upp efter slättern
	<u>nära</u>	nå	Välan, näväl. "Nååå, blir-å na tå?"
	<u>Förse</u> med tvärslå		Nå, räcka, uppnå. "Ja nå int opp"
	<u>Risig</u> (ung-)granskog. "näragraner"		"Watne nädde ti knäna nä-tell"
	<u>Nägonstans</u> "va å järta-hagerst?"		Nåd. "Hå å e guss-nå te få vära fresk"
	<u>Borr.</u> Husnavar, användes för att borra hål för dymlingar vid timring	nåk	Svag, klen, vek "Ja å fögan nåk ti bena"
	<u>Tilltalsord.</u> I stället för det äldre "I"	nä"lick	Kryddnejlikra
	Kom ungefärlig sekelskiftet.	nämmas	Nämnas. "Vi ha-nt nämmas ta na smör på brö"
	<u>hän,</u> <u>spe.</u> "Gjära ni tá gammalt folk"	närv	Härsidan av berrett skinn eller läder
ni	<u>nidas=vara</u> spefull	vätary.	Vätary. (ogräset Stellaria media)
		Nerv.	"A Lisa å klen ti närvan"

nässtte	Nästa, efterföljande "nässtte gång"	obLanne	Obländad
"nässtte år"		obodd	Not som ännu inte försetts med telnar
Tillhåll.	"Krog=näste"	("flåte"ln" resp. "stente"ln") samt	
Pästa	provisoriskt; hopnästad	stadlinor	
nässt-gåls	I eller till nästa eller närmaste gård	öbstinat	Trotsig
nässtöm	Nästa gång	öcken	Vem, vilken
nätt-fröst	Nattfrost	odöglig	Oduglig
näver-könt	Rygnäverkorg att bärä som en ryggslück	odryg	Odryg (Även; "skryp")
näver-rive	Skäppa eller kärl av ett sammanviket näverstycke. Ofta "läst" med en kluvan björkpinne som höll samman nävern. Vanliga vid källor/bäckar etc längs skogens stigar.	odumm	Ganska bra
nöa-for	Nedanför	oeldad	Oeldad
nö-hjälp	Nödhjälp	oeten	Oätit
nöyLe	Peta (på), fingra "Sett int å nøyLe på dutjen" (duken)	ofälig	Ofärdig, halt
nätt-våka	Rödhake (även kallad "tjäderklocka"). När rödhaken började spela startar tjädern upp strax efter.	ofore	Ofordrad
nässtöm	Nästa gång, här näst	oförhappanes	Oförmodat, plötsligt
nöck	Lugg på kläder	oförstönn	Oförstånd
nöbb	Nubb	ofre	Ofred
nösa	Näsa. "nösa-hål"	ofte	Ofta
nyte	Nyttja, kunna bruka	ogilla	Ogjord, omogen (om säd, bär)
		ogjord	Oförhappandes
		ohoga	Ohågad "Hann va int ohoga nä ja frägte"
		ohogas	Vantrivas
		ohöglig	Kuslig, hemsk
		ohår	Hår av hin
		ohägn	Rackartyg
		öja-as	Jämra siq
		oklär	Fj klar
		oklüven	Oklüven
		okoke	Okokad

oköntant	Osams	ö'pp-skrevan	Uppskriven
okressne	Okristnad	ö'pp-teen	Upptagen
Olje	Olja	öpp-tög	Upptäg
öll1	All-slut. Middagstrött, "Ja varrt so öll"	öpp-stöa	Uppstöttad
ölät	sa ja gatt lägge mä"	öpp-sto	Vatten som finns ovanpå is
öm	Bannor, utskällning	öpp-tägar	Person som följer skördeman och tar upp sädjen då den mejas med lie (vanlig en kvinna)
	Såvida, huruvida, ånskönt		
	Beträffande, angående, omkring ("Om-så å kring så")	<u>öpp</u>	under stövarens sök efter haren
	Ottillräcklig, senil		innan drevet börjat
omtagadömme	Omald	öpp-växting	Yngling
omfärdes	Omata, ej mogen	opris	Oskäligt pris
omfärdes	Omfaras = mötas utan att se eller märka	oregle	Ej riglad
omjölke	Omjölkad (om ko)	örk	Kraft, styrka "ingen örk ti årmarna" (armarna)
ong	Ung	ol	Ord."du sa ole" (det var just vad jag tänkte säga), "inna ja visste ole tä"
ongdom	Unghom	(innan jag hann tänka)	
öpp	Upp, "Opp å hoppa nu"	örna	Ordna
ö'rpat	Där uppe, dit upp	örning	Ordninq
öpp-bö	Uppbud (förr). Hemmans uppbygudande tre ting i följd, erbjudande att mot lösen förvarva hemmanet av den som befanns ha bördsrätt	ordblig	Orubblig
		örrre	Orre
		örv	Lieskraft
öpp-köpar	Uppköpare	örå	Oråd
öpp-lag	Upplag	osallte	Osaltad
ö'pp-rae	Uppradad	o-se	Osed
ö'pp-röten	Upprutten	osile	Osilad
ö'pp-rötne	Uppruttnad	oskålå	Oskalad
ö'pp-sköta	Uppskottad	oskaplig	Ful, klumpig
		oskifte	Oskiftad
		oskole	Oskolad

oskrädd	Oskrädd. "n̄oskrädd'n (otäldj) stock". "oskrätt-e mjöL" (sammalat)	pack-bo	Handlarnas varumagasin
osleen	oslagen. "vi ha osleen än vi"	packe	Packe, bunt. "hör månge alner å n̄ ti packen?" (tyg).
otält	Otalt	packa	Packa. "Körka va packe må fölk"
otappesjere	Otapetserat	palle	Sätta stöd under. "Palle öpp."
oti	Otid	pä-nisk	Panisk
otjyre	Otjudrad	pånn-fot	Lös järnfot för panna i öppenspis
otokiq	Rätt bra (hu å int så otoki") ("otokigare ha ja sett") Sämre har jag sett.	papper-pösa	Papperspåse
otures	Vara otursamt	parare	Parera
otyg	Rackartyg	part	Part
ovetanes	Utan vetskaps	pärtisk	Partisk, osaklig
ovöLig	Vårdslös, slarvigt	passjäs	Historia, berättelse, anekdot
ovöLing	Vårdslös person	pe'ckel	Svag stackare
ox-pes	Tjurens penis	peckLe	Fumla, peta, pillia
ox-pösa	Tjurkalv	peckLiQ	Späd, svag
ox-vecke	Vecka utan extra helgdagar	pet-jära	Petgöra
o-är	missväxtär	piggne	Piggna
öömm	Härdig, hållbar	pil-böja	Pilbäge (vanligen av en)
öppne	Öppnad	pille-skett	Grand, dugg "Inte e pille-skett"
ol-hitten	Fyndig, hittar lätt rätta orden	pillra	Pillra
o-trö	Otrivs, vantrivs	pin	(förstärkningsord) "Kaggen va pin full"
ota-må	Tillsammans med, bredvid	pingle	Pingla
omre	Punt om."ja geck då omre"	pinne	Pinne. "stJäl sömm n pinne". Pinne i harv, rifsa etc
o-hovLi	Omåttlig i mat och dryck	pinna	Pinna. Sätta pinnar i ex. redskapen ovan.

pärre	Kittla, krypa	pöt-jära	Petgöra
piss-bläse	Urinblåsa	pöte	Potta
piss-luke	Nedfällbar klaff på byxor av äldre typ; gylf (även; böx-luke)	premmenere	Prenumerera
piss-mör	Myror	prevet	Avträde, dass
piss-pötte	Nattkärtt	prömt	Ovilkorligen
pjäle	Jämras, gnälla, klaga		Uttrycket "prömt" förekom bland annat i de huggarinstruktioner skogsbolagen gav ut. Då i betydelsen att förmans order "prömt" skulle åtlydss. En del förmän/stubbknektar kallades därför för "prömt".
pjäsk	Pjosk	prov-fälig	Provifärdig
pladder-taske	Pladdrig, skvallersjuk kvinna	prut-män	Prutmän
plakat	Plakat, tavla.	prydnads-ködd	Prydnadskudde
pligg	"Hann söp sät plakat full"	präst-tiene	Tiondeskatt till präst
plista	Skostift av trå	puss	Pöl, vattenpöl
plog-fjäl	Plita. "Hu sät å plite å skrev nä vi kömm"		Kyss
plog-fogde	Vändskiva på plog		Pussas. "dömm sto baka lo'n å pusses"
plog-lag	Ploglagsledare	pyLe	Knyte, bylte
plätt	Ett arbetslag med plogar och häst vid plog- ning av tilldelad sträcka (Innan vägplog- ningen övertogs av gemensam (winter-) väg -hållare.	på	Skrynkla, knöla
pöcke	Ett litet stycke mark	"gå på boa"	på. "gå på bo"
polimåsa	Propsa, fördra	"på na så när"	"på na så när" (nägot så när)
polimåsar	Vara lat, gå och driva	"på-spike"	"på-spike" (påspikad)
pörken	Trögmåns	på-köste	Påkostad
pörttjonere	Purken	pålkött	Polkett
pösa	Portionera	pallske	Livlig dans i 3/4 takt. "stig-pålliske" (om kavalieren), "höpp-pålliske" (om damen), "sinn- pålliske" (slags polska)
pösa-kangerlo	päse (Även om barn; "snär-päsa") Se ockst ox-pösa.	päning-be	Penningslöseri
pöta	Spindel med stor päse på ryggen	påta, småpässla	

pär	Potatis. "Sätte pärer - aLé pärer - hacke pärer - snope pärer" betydde i tur och ordning att:	rå	Rad. "Dånen sett helle råda"
	Sätta potatis	räcke	Löpsk hynda
	Kupa potatisen med hjälp av en Arder/al	räck-	Springa på nöjen "Ongdommen räcke rönt"
	Ta upp potatis ("påranna")	rädd	Flock av löpska hundar
	Med fingrarna klämma potatisen ur skalet	räffse	Radda, stor männd
	Så mycket potatis som kokas på en gång	ragle	Räfsa (ihop)
pärkok	Nötskrika	råka	Ragla, vingla
	Så småningom		Rake = lång, kvistfattig ofta förtorkad
	Pösa=jäsa, svälla upp, yvas		gran eller tall
	Grodynge!		Barbara, ta bort skägg
pöse			flyga,ränna, skena "Hu ha råka opp å
			vörre läng"
padd			Maka, fösa "råka unna åska"
pjallre	Pladdra, jollra	rall	Skvaller
pjaske	plaska	rälle	Skvalira
plute	Att skjuta ut läpparna	rall-täcke	Skvalerkärring
pöa	Knoga, mödosamt	ramasa	Leva om
pösa-ryttar	Gårdfarihandlare, tiggare	rönn-bärke	Rundbarkad
pösa-hannlare	De som till skillnad från fram för allt hönd- erna handlade i mindre skala. Ex. ett kilo åt gången i stället för hel förpackning. Uttrycket användes bland annat av handlare Nilsson, Byn	rånn-bärke	Längsgående ränder av bark sitter kvar
prästsedel	Debetsedel på kyrkoskatt	råpa	Rapa
punn	Lispund= 20 skålpond eller ca. 8,5 kg	råsa	Falla, störtta in
pärr	Pigg, ivrig	rask	skrap, rester "ta hele raske"
		raske	Raska
		raspe	Rasta, ta vilopaus
		raste	Ris, kvistar, skrap
		rat/-e	försmå, förkasta
		råta	Rafsa. "Hann va dukkti'n te råva ött så"
		råva	(rafsa/ta åt-sig)
			Rede = underreda på Åkdon, bandet (ofta Ålskinn) som förenar slagans båda delar
re-e			

rejära	Väsnas	rönn-lo	Rundloge. Söden lades i en ring med axen inåt. En stor kuggvält kördes runt varvid axen lossnade.
rekörderli	Hederlig,	-t=vill tilltaget	
renlåten	Renlig		
res	Hög av huggen kolved (3 m långd) och kryss-lagda åndar (1,10 m hög) varannan hövjd.	rönn-slifft	Rundslipad, illa sliped
resäft	Recept	röske	Ruska
rete	Reta. "hā ha rete ti hals'n hele nättा"	röta	Röta (om lin)
	"Ongan rette na hele tīn"	rot-blöte	Thållande regn
rev	Varp, den i västolen uppspända trädens i vilken inslaget slås	rote	Sockenområde, indelning av gårdar för visst förvaltnings- eller annat syfte.
	Rev för fiske	rötten	Rutten
reve	Gammalt längdmätt. 1 rev = 10 stänger = 100 fot	rot-stalp	Träd som blåst omkull utan att brytas.
	Skråma, rivet ställe	röttne	Ruttna
	Rotskott, ranka	russte	Vänsas
	Uppmätta i revlängder	rygg-stö	Rusta (för krig)
rimpe	Smal remsa av något.	römlig	Ryggstöd
rinne	Rinna	rymme	Rymma, innehålla "kanna rymme liter-n" (rämmes) fly.
rise	Pryda med ris. Ex. granris utom bron.	rynke	Rynka
rissle	Rissla, bättre åksläde	rysans-väl	Rysansvärd
röa	Rödna, lysa rött	rå	Råvissen. Skogsrå, Milrå etc.
röbbe	Rubba, bromsa "ja gatt röbbe dukktit utför"		Råd, resurser, utväg "Vi ha rå ti måle gāln"
röga	Rage, övernått		Råtting, gränsmärke
römm	Fiskrom		Avlägsset liggande odlat mindre område, slatter.
römmas	Rum, rymd, utrymme		Rän, bakverk "Ta e rå tell du"
römmel-kuse	Rymmas		Järnspän på nyslipad egg
römp-drag	Person som rumlar		Tillrådan, ráddförsamling "följ mett rå du"
römpe	Efterhängsen person		Rå, ej beredd. "rā-mjölk"
römpe-mi	Rumpa, stjärt		Råda, (ha) ta överhand. "ti rå-sü sjalv"
römmrik	Följa med utan mening		Råda, ge råd. "ja rå-då te gå dit"
römstrere	Väl tilltagen. (Koffta, rock, ficka, byxor etc.)		Rumstera, leva om

råle	Vrålala	så"bla	Jäkla. "sa"bla flöger" (flugor)
räm	Hes, skrovlig i halsen	safta	Göra saft
råne	Råna	säge	Saga
rück	Köra i räck, galopp	sakt-fälig	Saktfärdig
räcke	Löpa, springa	säl / -n	Firnum, "vi ele int i säl'n om vintern" (Vi eldar inte i salen om vintern). Detta var vanligt ända fram i 1940-talet.
träcke	Överräcka. "Vill du träcke mä hammar'n"	salve	Sårsalva
räck-höll	Räckhäll	sammLe	Samla
rägn-böga	Regnbäge	sann-tälid	Sanntalande, som talar sant
rägn-dryp	Regndroppe. "Vi hä"nt fätt'n rägndryp"	stava-ti	Savtida
räka	Vicka, sitta löst, motionera. "Sett int å räka på stoli'n"	se'cket	Dregel
räme	Vicka (skratta) "hann rämdé rätt ut!" "ja gett ut å räka på mä"	se'ckel-lapp	Haklapp
rängle	Vicka, stå ostadigt	segne	Segna. "segne ne å dö" (även; "svige")
ränne	Råna, löpa mm. "räne mä skvaller", "räinne ätter jäntan", "räinne skiben" (skidor)	sekasamm	Långträdig, tjatig. (Även; "sekig")
rässt-lägn	Restlängd över personer som resterar i skatt	sen-fälig	Senfärdig
rättje	I språng. "aljen rättjde över myra"	seprato'r	Separator
rö-fore	Lavskrika	se'rap	Sirap
röj	Tjaderhöna	se'raps-smorr	Sirapssmörraqs
rö-klite	Falu rödfärg, rödkrita	-gås	Sia-mä
röste	Taklag, takresning	sikte	Sikte, hössans riktmelder
	Avgje sin röst	vid sidan om,	bredvid
	Rustad, klädd "röste mä pänninger"	sikt	Sikta, rikta. (mitt i prick)
röstig	Göra sig i ordning "röstte mä i väg"	sill-tonne	Silltunna
rö'rels	Rostig	single	Singla (slant)
	Rörelse. "ja såg e rö'rels där ni tråna"	sinnit	Arg, rasande "Hu varrt na onaturlitt sinnit"
	Förtag. "Hann såg e litta rörels"	själ	Sjal
		själv	Själv. "X-n hemme själv?" (om hussbonden)
		själv-spilling	Självsplilling, som begått självmord
		självs-völl	Självsvöld
		själv-växt	Självvuxen, fått sin form av naturen

sju"ene	Sjunde. "hå än sjue"ne i da"	ski-håga	Gårdssård av kluvet virke (ofta; "håga")
sjukes	Sjukas = längta efter."vi sjukes åtter n'hunn"	skinn-kjalke	Skinnkålke. "äke skinn-kjalke" (äka på byxbaken)
sjuklig		ski-toga	Tårem på skida
själE	Kälta, kinka	skjöl	Skördesträng eller sträk. Ett slag med lte av nedmejad, annu ej upptagen skörd.
skafötters	Skafötters = Med fötterna mot varandra när man delar sängplats	skju"ssbonn	
skåk-hänt	Darrhänt	skju"sshöll	Skjutsanstalt (vanl. gästgivaregård på landet)
skalm	Skänkel (på ex. glasögon) Förekom även i samband med skakel (häst)	sköbbe	Skjutsavstånd. Cirka 2 mil (Indal-Ryn-Boda)
skammlen	Skamsen. "ja varrt fögan skammLen"	sköffe	varefter skjutsbyte skedde.
skamm-tal	Oanständigt tal, fula ord	sköje	Gnugga, qno, skrubba
skamm-vrå	Skamvrå. Förekom ända in i 1940-talet. När ett skolbarn gjort något galet var straffet ofta att stå i skamvrån (man skulle skämmas för det man gjort)	sko"jersk	Knuffa
skamm-påle	Skampale. Bestrafning för den som gjort något galet. Han/hon fick stå kedjat vid en påle med en järnring om halisen utanför kyrkan under söndagen.	skole	Skämta. "hu va fälle te sköje mi båna"
skä"pels	Nägonting."jär e skä"pels du å" (gör nägonting du också)	skölkä	Bedra. "ja varrt sköje nå ja köffte häst'n"
skära	Skära, snöskorpa	förfall.	Tattarkvinna, ohederlig kvinna
	Följe. "hå va e hele skara" (många, flera)	skomre	Stenskärva, stenflisa från ex. stenhuggning
ske-järn	Rundat stämjärn	skoning	Undervisningsanstalt, skola
skele	Skela, se Åt olika håll	sköra	Ge skolning."hann ha skole så n"ivar"
ske"lling	Skilja. "vi gett skele koan ått"	sköre	Omplantera växter
	Skilling. (1/48 riksdaaler 1775-1855). Länge förekom begreppet "tolv-ske"lling". Det motsvarade 25 öre.	skorh	Att packa stenskärva/stenflisa kring ex. grind- stolpar som reses, räckesstolpar, fyllning i borrhål sprängning/stenhuggning mm.
skening	Bräddlämmar kring slädflake.Användes ex. när man skeningen när man kom ut på åkeren. Avlastningen (för hand) underlättades avsevärt när skeningen avlägsnades.	sköra	Uteblí från skola eller arbete utan giltigt
ski-ben	Skidor, att åka. "vi ha rannit ski-ben" (vi har åkt skidor)	skörf	förfall.
ski-mat	Mat som åts med sked	sko'söl	Laga skor
ski"ckels	Skickelse. "hå va e Guss ski"ckels"	sköta	Hjulsmede
		sköta	Göra skäror
		sköta	Skdra
		sköta	Skorpa
		sköta	Eksemartad huddsjukdom
		sköta	på potatis
		skosula	Skosula
		skotta	Skotta (snö, grus)
		skottkärra	Skottkärra

skrabb-slött	Stenig, ojämn slätter att slås med lie.	skvälle	Vibrerande stöt i handen vid hamring mm då underlaget ej "svavar".
skramle	Något att skramla med. "...jära må e skramle"	skvätten	Sprutta till vid ljud eller liknande
Skramla,	Skramla,	skygg-strå	Enstaka, glest växande grässtrån (se även hack-slött)
skrä	Rädsla, skräck. "ja satte skrat'n ti dömm"	skygg-lapp	Läderlapp på betsel som gör att häst ser endast fram åt.
skra-vel	Smästen, anhopning av sten (ibland även om annat avfall)	skytl	Hoplagda kärvar ("band") vanligen 12 lagda i kors med axen inåt.
skrefte-så	Gå till nattvarden	sky	Flimmer, fladdrar
skrike	Skrika = magert kokreatur. Även föraktfullt om mager kvinna.	sky-mmEL	Skönja. "ja skyttmte na grått ti buskan"
	Ropa, skrika	skymmte	Skör. "hä & fälle skyrt e slag"
skrinn	Skrinda, höskrinda	skyr	Skålå, utbringa skål
skröbb	Skrubb, förvaringsbod	skåle	Skålpond = 1/20 lispond eller ca. 425 gram
skrock	Övertro, tro på övernaturliga ting	skåL-punn	Sätta (nytt) skaft på ex. yxa, barkspade
skrymt	Spökeri, spöken. "Hå skrymt'e ti Ol-ers gån"	skäfte	Gå skevt med benen
skryp	Odryg, kortlivad	skäka	Gå i sär. Ex. skalmarna på en sax.
skräle	Skråna, skrika	skål	Grund, orsak
skräme	Skråma	skälle	Skälla, ge skäll (hund)
skrä	Skråda, skilja odugligt från dugligt "vi ha baka tå skrädd-mjöle" "gubben ha skrätt na bjälker" "hann skrädde int ola"	skälli	Ovett. "hann skällde sömm en bannihunn"
skräddersk	Damsömmerskå	skälli-ko	Den ko som bar skällan
skräne	Böja ut sätänder ned hjälp av skräntång.	skälli-trålj	Skäll-trälg = rem,järnring eller (förr) vidja vari skällan fästes.
skrä-vel	Skryt, skroderande	skäre	Skära. Halvcirkelformad "lie" för en hand. Användes förr att skära skid med. Senare som hjälp för upptagaren (vanligen en kvinna)när man använde lie till att skära med.
skrölle	Skrynkla. "böxxan ha skrövles"	skärv	Vind, sned, skev
skure	Regnby	skäva	Skeva, vara vind. "dörf-fore skäva" (dörrfodret...)
	Skrubba med borste	sköl	Skördesträng, stråk, ett slag med lie, nedmejad ej upptagen såd (se även :skjöl)
skuss	Stund."e litte skuss". Middagslur. "öll-skuss"	sköl-anna	Skördeand, skördetid för såden
skvala	Skvala	sköte	Skarva, förlänga
skvaller-bytte	Skvalleraktig person		Värda, förestå, leda
skvämpe	Skvalpa, skvätta " mjölkha skvimpe över"		
skvimp-mön	Skvimpmän = utrymme för skvalp		
skväle	Bråka (framförallt om lamm/killingar)		
	Gråta högljutt (om barn)		

slafse	Slafsa = åta slafsigt. "slafse ti sā"	I Liden användes ibland uttrycket "Slätföigg".
slägar	Tröskare med slaga	Två långa skakar med ett litet lastflak mellan.
släge	Tröksläga (för hand)	Använtes ännu på 1940-talet vid buföring till svartabodarna.
släge-bultt	Den del av slagan som slås i golvet	(timmer-) släppning i än (Indalsälven) eller i tillflöden rännor/dar från Stor-Skjäljsjön/Hällsjön/Oxsjön.
släge-ree	Bandet mellan bult och val (skafft) ofta ålskinn.	släppa. "hunn släppe häre", "vi släppte hemmane"
sla-immer	Oväsen	Smaka
slamra	Slamra	Smal
slåne	Slana, smäcker stång, ribba	smie/-a
slänig	Smäcker	smite-ött
slås-hås	Hafsig och vårdslöst klädd person	Smita åt, sitta tätt
slask-dämber	Slashink	Slamra, bullra. "Hå smöla sömna nä aljen kómm"
slåva	Gå med kippande skor, klapfa	Söndersmula
slape	Underläpp på häst, ålg osv.	Smord kaka, rund sirapsbestruken råqmjölksskaka.
slire	Hänga läpp (om människor) "hännje slep"	Smör
slo	Knivslira	Smöra = bestryka med smör
	Lång stång som läggs över höllass och häller kvar höet vid transport.	Smörbytta
slo	Slod = hop, följe, slödder	Smör-guck
slope	Slå, utdela slag. "slo'n på käft'n", "klocka slo'	Smörjning, smörning. "köp hemma na smörning ti lär-pjäxan"
slömmre	Sloka = hänga slapp. "hunn sloke mā ör'a"	små-folk
slött-anna	Slumra. "slömmre tell e stönn" (stund)	Barn som väntas till världen
slug-huvve	Slättand, höbärgningstid	Vitter, de grå, de små (väsen)
slää	Klokhuvud	Småskola. De två första klasserna av folkskola
släka	Släde, åkersladd	Fånga med snara
släka-kjalke	Köra med åkersladd	Särskild sträng för snaror
släng-öry	Vara loss, slänga	Snara, löpsnara
släpkjalke	Slicka på saltsten (om kor)	Berussad, vara full. "hann va i snean" (även; "taga")
	Bakre, ledbar timmerkälke (till skillnad från get)	Snegla.
	Lieskraft utan axelstöd	Natt, liten, knapp, kortklippt
	Släpkälke för försling sommartid längs skogsstigar	Snora, snörvla
		Näsa i mer föraktlig form. "ja skö vri ömm snör-horn det ja"
		Snörpa = rynka, sammandra så rynkor bildas "hu snörpe tel munn senn."

snör-pösa	Liten pojkslyngel	söta	Smeta. "va du ha söta ne du onge"
snötter	Hjortron	sot-el	Sotelid
snöttes	Pussas	söva	Sova
snå	Bläsa bitande kallt	sö'vel	Sovel = mat som äts på eller till bröd
snål	Snål. "bonn-snål", "gör-snål"	spåna-skrin	Höskrinda med spjälor
snäppar	Snäppare. Instrument för åderlätning	spektakles	Gryckla, trassla.
snärjig	Knogig, trasslig	spik-grän	Tätväxt gran
snöge	Snöha	spit	Trängning; förret, harm, trots
snö-skövel	Snöskovvel	spite	Spita = tränga. "ha spite ti magan", "spite på sa stövylan", "spite ti sa mat'n".
söa	Sjuda, koka långsamt	spit-ol	Spydighet
söa-värnrt	Kvavt och hett	spjalke	Spänta stickor. "ta å spjalk na stikker"
söbbe	Klafsa. "trava å söbbe ti jupsnönn" (djupsnö)	spon	Spän; takspän, hyvelspän
söka	Slamma igen. "dike ha söbbe igenn"	spon-hövel	Vattendriven maskin för framtagning av takspän med en fram- och återgående kniv som en upp och nervänd hyvel.
sökar	Slä, dänga. "akte sa'nt ja söka tell då"	spon-kör	Spänkorg
sol-böga	Stor, präktig sag, baddare. "hää va'n sökar te aljoxxe" (äljoxe)	spont-tak	Späntak
söle	Solbåge, skugga sig med kupad hand.	spöra	Spåra, söka finna spår efter villebråd
sölk	Sula. "fot-söle", "binn-söle" (på sko)	gå (spåra)	Gå (spåra) upp ett skidspår
sömn-sur	Solk = timmerkälke, vrådbar bakkälke av äldre typ än get. Lägre och kortare medar än denna. Sömn sui	spott	Spott = hän, begäbbelse
sömt	Somt, somligt, en del	saliv	Saliv
sönn	Sönder	språka	Spraka, braka
sönn-klyfft	Sönderklippt	språk-föla	Yster unghäst eller - pojke
sönn-sleen	Sönderslagen	språnn	Sprund, tapp i laggkurl
söra	Ständigt prata om samma sak, surra	språk-taga	I språktagen
sörpe	Fuktad blandning av gröpe, agnar, nässlor mm. för utfordring av djur.	sprätt-böga	Sprättbäge = snobb
sörre	Surra/binda. "ja ha sörre fast rekkit"	spä	Späd, spenslig
Ljud.	"hää sörre nanneng i lufften"	späda	Späda. "mjölkä å spädd"
Xita.	"Gubben sörre å skulle ha betalt"	spänne	Spänne, skospänne, härsänne

sparka.	"du fänt spänne mi"	sten-håga	Stenmur mellan ägor, åkrar
spänna,	göra styv. "spänna fjära"	sticka	Sticka. Träflissa, strumpsticka, elsticka (tänd-)
spän-kjalke	Sparkstötting av äldre typ	sticka	Sticka; blanda, bränna, slå ett högre kort mm. "getingen sticks", "sola stick mä i ögan"
spän-käpp	Tvärslå i roddbåt mot vilken man tar spjärn med fötterna när man ror.	Med stickor eller näl förfärdiga. "momma sät å sticka", "hem-sticke grejian å no bra domm"	
spän-tämp	Renända som dras igenom ett spänne	Krusbär	
spärve	Ha samlag	stickebär	
spöne	Spöha = kläda med bröder (även: "brösöne")	stille	Stilla, tyst. "sett stille", "hå å lugnt å stille"
sta	Sta, åstad. "koan drog sta å gåle"	stilla, lindra	Stillia, lindra
spänna	Istådig (om häst), motspänstig som ej förmås röra sig ur fläcken. "hå å e sta-märr"	stinn	Ge foder till hästar och kreatur
spänna	Stå i sta(vara stirrande) "ögan stog i sta på a"	stinnt	Utspann, välfylld. "stinnta all maten", "ja å fögan vär-stinn" (väderspännd)
spänna	Stad. "fära ti sta-n"	stjäl	Med spänd blick. "hann såg må stinnt ti öga"
spänna	Plats, ställe. "el-sta, båt-sta, verk-sta mfl)	stjälne	Stel, styv, objlig. "ja å stjäl i hele Kropp'n"
spänna	Förnjöl som under försonnaren sprids med vinden	stjälne	Stelna, självdb. "hann å stjälne redan", "koा ha stjälne i natt"
spänna	Kant på myr. "myrstää"	stöck-sig	Stor tvåmanssäg
spänna	Stad på väv	stol	Stol, att sitta på
staka-gål	Laxfälla. Pålad fyrkant med en öppning nedströms och en "landgård" Mot land	stord	Stord = ställe på växt där förgreningar skjuter ut från roten. (se a-Ldderstol)
stalpe	Stolpe.	stole-så	
stalp-kjärr	Stjälpa. "akt sa'nt lässe stålps"	stömmel-kuse	Stordda sig = grena ut sig. se ovan
stamn-hemman	Stjälpkärra på två hjul (trä med järnskoning) Tippkärra som användes för att frakta sand, grus och liknande ännu in i 1940-talet.	stömmlig	Snubbare
stann-kjalke	Hemman från vilket avstyckning har skett	stönn	Som är ostadig på benen och snubblar
ståava	Kälke att frakta ved, mjölk mm på hemma vid gården. Ca. 60x100 cm lastflak med en ständare i varje hörn. Lägre fram. Högre bak. på medar. Bokstavera	stund	Stund. "vänta e litta stönn"
steg-port	Överbyggd port i kyrkojärdsmur	stönd	Ständ, skift. Vattenstånd, sol-, mot-, till-.
stel	Stel, högtidlig	stop	Stop. 1/2 kanna eller 1,3 liter
sten-drög	Stadig släde utan järnskoning för stentransport	stor-fike	Torkat fikon
sten-fot	Grundlag av sten under byggnad	stor-förkl	Stort kvinnoförkläde med bröstlapp
		stor-häsi	Storhissja för torkning av korn (säd)
		störke	(Även: korn-häsi)
		storskola	Vara nära att kvävas eller förgås. "ja åt sa störke"
		Klasserna 3-6 av folkskolan. (se även; småskola)	

stor-vullen	Storvulen	stuge	Stuga
stöta	Stamma, stappa på målet	stuge-dör	Stugudörr
stri	Väl matad, fullkornig	stuLa	Falla, ramla
	Strida. "Hä är int lön te stri mä däg".	stuLa-böck	Kullerbytta
stri-korn	Väl matad. Tunna korn som vid kastning ut över loggolvet hamnar längst ut (vispmjölk). Närmaest hamnar agmkornet, det sämsta. Där-emellan hamnar "mellankvaliten". Ett qam-malt sätt att sortera fram olika kvaliteter	stup-ränne	Takräenna, häneränna
ströck	Redskap att stryka bort linplantans linknopp med decimeterlänga järntaggar slagna genom en planbit. Redskapet fästes tvärs över en bänk. Linet dras igenom. (man "ströcke")	stygg-vär	Fult väder
strömmings-fjälLing	Fjärding (langkärl) för eller med salt strömming, 20-25 liter. Den första "fjällingen" införskaffades i slutet av augusti. Under vinterhalvtret (slutet augusti-maj) förekom salt strömming och kokt potatis åtminstone fem dagar i veckan ännu in i 1940-talet.	stype	Stupa, snava, falla framstupa
strul	Oredigt, virrigt	styver	Pennina, öre, slant
strule	Trässla, bringa oreda. "Gärne ha strule tell så", "gubben är ute å strule", "hann söp å strule på".	stål	Stål
stry	Grova linblånor. ("blaggarns")	ställe	Ställa genom härddning med kol göra nytt stål på
strykerska	Strykerska. En del titulerades också "blankstrykers" vilket innebar att de åtöq sig också litet svårare saker (skjortbröst, kraagar, manchetter osv). I Liden fanns "blankstrykersk på 1920-talet.	stämme	penna att sätta till skaft för skrivning med bläck. Man dopade i bläckhorn.
stryk-lo	Lös järnpalatta att värma upp ihåligt strykjärn	stämpel-yxe	Ställa, placera. "han sku ställa vsl innan" "här är kärtringa som styr å ställa ti qälN"
stryk-mätt	Ritmätt (snickarverktyg)	stämme	Körstämma, Stämma musikinstrument.
strängne	Strängna = sätta något i halsen/svälja i fel strupe.	ställa	Sammanträde, stämma.
strö	Strö. "strö sockker på bullarna"	ställa	Ställa, placera.
	Ribbor som läggs mellan ex. bräder för att underlätta virkets torning.	stöpe	yxa för inhuggning av ägarmärke på timmer
ströjje	Skrämma, skrämma upp (om vilt)	störe	Stanna. "klokka ha ståne", "N'olle ståne kvär hos a märtta"
stöbb-knekta	Bolags-förman som måtte upp och kontrollerade arbete. I Liden kallades de ibland "Prömt" beröende på att den instruktion som gavs till huggarna saade att förmans order prömt skulle åtaljidas.	stöd	Stödja. "Hä är svårt ti stö på fot'n"
		stöka	Stöka, ordna
		stöpe	Deg som blandas till bakning.
		stör	Att stöpa ljus, blykolar mm.
		stör-höggstör	Gärdsårsstör eller annan stör
		stövel	Stövel
		stövle	Stövla in, stövla iväg
		sur-anne	Dålig andedräkt

sur-ben	Sjukt ben. Angripet av ros, benröta o.dy.	sik"mmer	Slimre
sur-drö1	Sank mark, rännil i sank mark	sing-lag	Mans och kvinnas delande av säng
sur-stöck	Timmerstock som sjunkit under flötfning	sänke	Tyngd för att sänka ner något vatten. Metkrok, lin mm.
svåLa	Svale. förstuga till ladugård mm	Dalsänka. "hj straxx nöra sänke"	
	Avsvala, svälna		
svälA-bötten	Övervänning i svale. Ofta lösbräder på bjälkar.		
svala-dör	Dörr till svale	säntå	Undras, undrar
svalje	Svalja	sänn	Sänder. "hj gä n"dag ömn sänn"
sväline	Svalna, bli sväl	särve	Gnata, kälta. "hann hölls å särve mässt hele dan ömn gammeltia, gubb'n"
svammLe	Svamla	särs-bann	Sädesband, kärve
svart-röste	Svartklädd	sätt-for	Sättföra
svem-fälig	Svimfärdig	sätt-pär	Sättpotatis
svie	Svida	sä"x-kann-gryte	Stor järngryta rymmande 6 kannor =ca. 15 liter
svige	Sviga, sektta rinna till. "ja höll på å svige ihop" (svimma).	sä"x-mann	Sexman. Rotemästare, ordningsman
svyn-tyske	Obegripligt eller hemligt språk	säxti-sju	Ayses 1867. Missväxtär.
sväga	Svege = två sammanfogade björkvidjor med en öglia i ena grovändan, varigenom den andra träds och en bördas kan bäras.	sö"at	I söder
sväga-dröng	Dråno som bär hö i en sväga	söke	Söka
svällt-fö	Ge knappt med mat åt	söL-mes	Söläktig person, även långsam.
syn-holl	Synhall, inom synhåll	sö"nna	Sunnan, sunnanvind, söder om
syskan-bädd	Syskonbädd = många i samma säng eller prov- isorisk bäddplats på golvet.	sö"nna-för	Söder om, längre söderut. Mer bestånd till plats
sy-te	Hälla barn i knä. "hu sät å syte lill-öngen"	sörje	Modd, röra, issörja
sy"ten	I grossess. "hj syntes hu va på sy"ten"	söt-mjölk	Sörja, bärä sorg, ha omsorg.
så	Så = större lagkärl	färsk, oskummad mjölk	
	Så såd eller frö		
	Så, i enstaka fall "hj å si å så"		
så"anna	Såand = sänningstid		
säkasamt	Trist, monoton.		
sällskäpa	Ha sällskap, vara fastefolk		

tacke	Färhona.	tete	Mesfångel. "tall-tete".
	Gjutet järn eller metallstycke	ti	Tid. "n" gett körma i rätt ti"
tackle-tå	Tacka för något	Retäcka (om ko). "oxx" n tidde koa"	Uti, i. "ja la pänna ti fönnstre"
tackla	Magra, tackla av	"jänta ramme ti bättjen".	"jänta ramme ti bättjen".
taffse	Sätta tafs på krok eller rev	Att, till att. "hä än't gott ti veta"	
Närgången. "hann for å taffse åtter å"		Till. "Komm ti mäg"	
tag	Tag. "sku vi ta tag?" (brottas, slå fång)	ticke	Tionde. "för tiéne qänga", "präst-tiéne"
	Sim-tag, är-tag, grus-tag etc.	tig	
Tagvis, ibland. "två i tagen", "kära-tag", "i sup-tagga"	ti"ene	Till freds	
taggs	Retas, skojas	tige	Tiga
taka	Taka = lägga tak	timmer-bomm	Timmerledare av grova stockar som var och
tal	Tal, siffertal	timmer-köje	timmerkoja
	Talförmåga, samtal, anförande	timmer-sköre	Timmerskåra, skåra i timmer/timmering för tätning med mossä-läven "mösa-far")
talje	Talja, hissanordning	timmer-släpp	Släppning av timmer från uppsamlingsplats.
tann-qäl	Tandgård, tanduppsättning	(ex. Skjöljön-ränna-Hilsjön-ränna-A-Oxjön-ränna-Å-Brudsjön-ränna till Indals-Alven. Via dammar/luckor lagrades vatten i sjöarna. Timmer fylldes på. Sedan timmer-släpp	
tappe	Gröra tappar, utföra sinkning i träd	timmer-vält	Timret kördes ner mot älven med häst. Uppe på niporna lade man ut underlägg vinkelrävt mot ån. Ovanpå dessa lastade man av timmer. Lager på lager. När än så småningom blev isfri rullades timmet ut.
Avtappa, tåmma. "vi tappe dricka ur kagg'n"		tistre	Gnista
tasse	Tappa = mista. "tappe pänninga-n"	tjäsa	Sjasa, jaga bort
tavla	Tassa, smyga. "hann for å tasse uta tell"	tjo"cken	I grossess. "hu å på tjo"cken"
	Tavla. "skrive på e tavle"	tjyffse	Hoptrasslat garn, snören, rev mm.
telefon-stölp Telefonstolpe		tjyr	Tjurved, hårt kådigt trå av tall/gran på ena sidan av kärrnan.
telje	Golvtilja		Logvind. "vi lägger bräna oppå tjyran"
te"ll-höle	Tillhyvlad		Tjuder. "vi gett tjyre koa"
te"ll-klyfft	Tillklippt		Gnäll, qnat
te"ll-läga	Tillagad		Gnälla och klaga utan anledning
te"ll-skött	Tillskott		
te"ll-stönn	Tillstånd		
tell-sägels	Tillsäcelse		
tell-tåla	Tilltala		
te"ski	Tesked, kaffesked		

tjälq	Som jämrar och klagar	töpp-söcker	Toppsocker. Fanns förr i koniska styckena
tjälLa	Tjäle. Jordens markvatten har frusit.	tor	Torr
tjäne	Bli eller göra frusen. "vatt-höle ha tjäla"	tör	Tör, torde. "hä tör fall hänne"
	Tjäne. "tjäne pinninger"	tor-dövel	Tordyvel, skalbagge
	"tjäne pige"	töre	Grötkräkla gjord av en (lung)talltupp med ca. 5-6 kvartsittande 4 tum långa grenar
tjärn-höl	Liten tjärn, litet vatten	tö-rel	Kärnstav. Meterlång stav med kryss nedtill varmed grädden i smörkärran bearbetas
tjär-tonne	Tjärtunna	tör-före	Torrfurfa som torkat på rot.
tög	Täg = rep. "Häsi-tög" (användes för att hissa upp sadesbanden i storhässjan)	tör-svare	Uttrycka sig enbart med svordommor
	Tagande skara; järnvägståg. "Brölless-tög" "lik-tög"	tör-rake	Träd (vanligens gran) som torkat på rot
töla	Tala: dröjata tid. "du töl fall skojj!"	törs	Se "tolas"
töla-mo	"hū tölde länne där nä doktor"	tör-värk	Torrvärk, molande värk
tolas	Tordas. "ja törss int gå opp på take"	trälj	Trälj = halsband av vidja, senare järn för kor
tölig	Tälig	trane	Trana
töLv-mann	Nämndeman, en av de tolv i häradsrätt	trase	Trasså
töLv-skelling	Mynt före 1855. motsvarade ca 25 öre	träva	Trave. "hä läg ve i travarer"
tömm	Tum, verkutum = 1/12 fot eller 24,74 mm	lägga i travar. "nu skå vi travå tegel"	Lägga i travar. "nu skå vi travå tegel"
tomm-för-	Tomfär, mellanfär i potatisland där ingen potatis sätts	trante	Springa i trav. "du ljug varre än hästen travå"
tömm-klöva	Tunklove. Mått som användes vid mätning av träd i brösthöjd (taxering)	tre'e	Ramla baklänges. "qubb'n trante på arschle!"
tömte	Tomtegubbe	tre-ro-håga	Enkelt stängsel med tre roer i höjd
	Tomta = gå och pyssla (OBS "botomte/byggen 1990)	tresskes	Trediskas
	Förbereda ett husbygge genom att gräva och lägga grundstenar.	trives	Trivas
tömt-varv	Tomtvarv, första timrade varvet	tro	Tro, tilltro, åsikt
tömt-syll	Stock i tomtvarvet	stämmer, bröder som underlag för spän eller annan yttertaksbeklädnad	Stämmer, bröder som underlag för spän eller annan yttertaksbeklädnad
tong-fört	Tungt väglaq	tro	Tro. "tro ömm ja hinn?"
tönn	Tunn	trampa	Trampa på ett och samma ställe
tönn	Tunn	tröckla	Träckla
		trög	Träg. "bak-trög", "mjölk-trög"
		tröll-kärring	Lavskrika

trösk	Tröskverk	tväle	Tväla. "tväle in hännran"
trösk-vagn	Tröskvagn, järnvagn som förer vid tröskning på länglore kördes över de utlaqda stådesbanden	tvär-röste	Brant sluttande tak, hög takresning
trul	Slit, släp	ty	Ty, söka sin tillförykt (till)
trule	Slita, qmo		"jänta tydde så ti mamma."
truLig	Mödosam. "n"Erk & jäsvlitt truLig"	tyngn	Uttuda, förebäda. "N'dänn himmeln ty på rägn"
trut	Mun, käft	tyttje	Tyngd. "n'hänn bÖla & inga tyngn" (den här bördan är inte tung)
try-böLing	Odäga	tycke.	"i mett tyttje & nypräst'n bra"
trä	Träd	tycka.	Tycka.
	Folkkär. "hunn & fyllie trä"	tå	Tå. "kann du stå på tå?"
	Tråna, åträ något. "n'olle trår åtter a Karin" (även, "tråne")	tå-bärke	Färgata, väx mellan inhåsnader
trä	Trä. "e hus tå trä"	tå-kviste	Utav, av. "hä bli"nt na tå mä dä"
	Träd. "bar-trä" (barrträd)	tå-nqe	Avbarkad
	Trädda, dra träd genom. "trä-ti näla"	tåres	Avkvistad
	Träda = gå, komma, stiga. "trä emilla" (emellan)	täck-ditje	Knivbladets genom skafte glände fläste.
	Låta åkerstycke ligga i träde, ligga obesätt	täckel	Tåras
	Trädgård	täckling	Täckdika
	Träkol	tägas	Yxa vars flatsida är vänd vinkelrätt mot skafte. Användes för att hugga takrärror.
tull-kvärn	Kvarn där malning sker mot viss del i mälden	tärticketel	Talgixe
tullre	Rulla. "ongan tullre rönnnt där ni bäckken"	tättnne	Vänta, förebäda. "hann quekk där å tägas åtter na"
tulla	Vagga	tävla	Vänta, förebäda.
tures	Turas; vara turksam."vi kann få n-fisk om hä	töje	Täckdel på väggur
tu"sen-brör	Tusenbröder. Inavelsabborr i liten tjärn. Samma storlek.	tokfora	Pendel på väggur
tvärsför	Tvärsför	tycke	Täta, nära tät
tvärrt	Tvärt, genast	tväle	Tävla
tvin-sot	Tyrande sjukdom	töja	Töja, sträcka ut, tänja ut
tvy	Tvi. "Tvy vale"	tokvanta	Bakvänt, pojkstreck
tvy-tännt	Gigeltänt, som har sneda tänder eller tänder växta på varandra	tykesmycken	Nogräknad, lite snörpt
tväl	Tväl	trappeschere	Täckdel, vandra fram och åter
		ty-så	Anförtro, samhörig, lita till
		tjä-så	Vänta, lugna ner sig
		tjytte	Hoppa/springa i maklig takt "hää tytte en hära över vädden"

undrön	Förvånad, rädvill	vå	(långt a) Vad/Mållande. "ja vann vå", "slö vå"
unna	Undan	vå	(kort a) Vad. "va säg du?", "va tjökk du å!"
unna-tjol	Undanqjord	vacker-hanna	Vackertanden, räck fram (till barn). Avses den högra handen.
u"nner	Under, underverk. "Om hu int ske na u"nnar"	vadne-så	(om höns) Vagna såg, sätta sig på pinnan
unnerskraft	Under. "unner sänja", "unner tie kroner"	val	Valk. "ja ha fått valer tå yxskäfte"
unnerst	Underst	väl	Val, väljande. "ja å i vale å kvalé"
u"nnre	Undra. "ja u"nnre hör myttje klöcka & nu?"	väl	Värd. "hann va väl på bröllopspe!"
Undre. "legg ti u"nnre sännya du!"	Klocka	väl	Värd, som har ett visst värd. "hemmane å vält myttje", "hu va väl n"bätter kär!"
ur	Ur = från. "ur le" (led), "rive ur"	väl	Värld. "förr i våla", "langt bortt i våla"
ure	Snöyra. "hå ure" (nu), "hå urde" (tidigare)	välje	slumra. "ja läq å våla"
u"ta	Utan = utväntigt, utanför, utan till.	väl	Stund, ögonblick "vánta e litta våle"
u"ta-för	UrAldrig, ursprunglig. "ur-bärj", "ur-minnes"	väl-kant	Värde. "skojjen hära steg i våle"
utani	Nere i, i yttre delen av	välpe	I förbindelse med "tvy våle".
uta-skraft	Utanskrift	vammals-böxer	Välja. "N"eskar valdes ti ol-förar"
u"t-blanne	Utbländad	våna/-e	Vankant (om bröder). Kant som består av stammens ursprungliga yta (bark)
ut-böling	Person som ej hör till släkten, byn eller socknen	vå-nndere	Föda valpar
ut-dseen	Utdragen	vana	Vadmalssbyxor. Användes vid kyla
ut-ege	Utgör	vanda	Vana, ovana. "e ful-a våne"
u"t-emilla	Dessemellan, ibland	vardera	Vardera
uterst	Ytterst	vatt	Kuddvar
u"t-gådd	Utgådd. "först nu å pjäxxan utgådd" (bekväm/skön)	vätska i/från sär	Vätska i/från sär
u"t-fresta	Stor ansträngning	värse	Värse. "ja varrt int var räven"
ut-jol	Utgjord, litet åkerstycke eller slätter utanför hemlögorna	vär	I uttrycket här och var
u"t-mirk	Utmärkt, ej odlad mark, långt från inägor	varest	Varje. "vår gäng", "hå vet vi no litte vår"
		varandra. "vi sät å såg på varå'en"	Varest. "vä kan n'olle vära"
		vatt-gröt	Kornmjölsgröt. Åts under den kalla Årstiden 1-2 ggr per dag i 5-6 dagar i veckan. Ofta som "kvällsvål" (kvällsvard) i uppstekt form ännu in i 1940-talet

vatt-timber	Vattenlämbar	vinn-ögd	Skenvögd
vaxe	Vaxa. "vaxe beck-trän"	vinter-sko	Hästska, avsedd för vinterbruk med broddar
ve	Ved. "vi qett högge ver-n"	vis	vis, sätt. "på alle möjlige vis", "hu å på då vise" (gravid)
ve.	"väl å ve", "ve å fasa"		vis, klok. "ja å like vis" (ovetande)
vecke-tal	Veckotal	vissne	Vissna
ve-lde	Vedlada. Fanns alltid i köket. Ofta strax innan för köksdörren.	vi-synt	Vidsynt. "präst-n å fällle vi-synt"
verke	Virka	vi-tfia	Vidtalad. "ja hadda vi-tfia'n förut"
ve-tter	Vitter, väsen. "di osynlige", "di grå", "småtolke"	vit-mösa	Vitmossa, renlav
ve-tter-ko	Vitterko. Den som lyckades komma över en vitterko kunde skatta sig lycklig. Dessa kor mjölkade alltid ståvan full. Oavsett hur stor ståva man hade.	vitne	Vitna. "hanndikan vitne då döm ligga på snön"
ve-tter-reen	Vitteriden. Kreatur som plågats av vitter	vi-trälj	Vidjeträlij = kohalsband av flätad vidja
ve-tter-bett	Vitterbett. Oförklarligt ont i hals/nacke kunde komma av ett vitterbett. Man hade stört eller irriterat vittorerna.	vöffer-dan	Vårfrudagen, 25 mars
vi	Vidja. "skjär då e vi å sia må"	völli-ta	Vällda
	Vi, oss. "vi vet int öm hu kännde gänn öss"	von	Vän = förhoppning. (Öven; "von-samt") "Hän å ns von-samt" (här bör det finnas något- vid ex. jakt. Ställe med typ av natur/vidt- lightet som man vet att ex. hare tycker om)
	Vid, bred, rymlig. "på vi qavel", "prata vitt å brett", "int sa vitt ja vet"	vre	Vred, stängningsanordning på dörr
	Vid. "vi fyre-tin", "vära vi dött mo"	vril	Nägot som är vrådet ur led.
	Velociped	vrång-strupe	Utväxt på trädstam eller rot av vilken man tillverkade kåsa, skål etc.
	Vill-skifting	värgare-mäg	Fel strupe, dvs luftstrupe. "skitte maten ti vrång-strupen"
vi-faling	Person som farit/varit vida omkring	värgen	Minsann. "vägare-mäg va-n fisk vi fekk"
vil-vecke	Vilvecka, drång/pigas lediga vecka närmast efter 24 oktober (i äldre tid)	väl	Djärv, dristig. "du å vägen som törss" Vindfålle, bråte, avfall i skog och mark
vimle	Vimla	Vimla	Vård, rest minnesmärke. "grav-väl"
vinn	Vindsutrymme	Vind, blåst. "hä å mä-vinn", "hä blåsse nol-vinn"	Vård. "hu feck klena väl på gammel-dåqa-n"
	Sned, skev.	"plänka å vinn"	Tiden för bondens vårabete och sådd
	I vissa uttryck. "lägge-så vinn öm", "kör i vinn" (lät gå)	vär-ann	Värflo
vinn-fälle	Vindfålle, omkullblåst träd	vär-flo	Sprickor på fram för allt händer om våren
vinn-skive	Vindskiva = avslutningsborda på tak	väckels	Väckelse (religiös). Väckelsemöte

väqa	Röja upp väg med ex. snöplod	yqe	Nra. (Även; "Öqe")
väga-på	Väga på väg, betzman	yggla	Uggla
vägg-skäl	Väggskäl	ygle	Ngla
väga-rear	Nldre benämning på den som senare kallades för "brösslare"	yngle	Föda yngel eller ungar
vägg-milla	Väggmellan = från ena väggen till den andra "mann va så full sa han for vägg-milla"	y"nger	Vnare
väg-ein	Matstrupe hus kreatur	ynke	Ynka. "hu ynke så all-tin"
väl	Välfärd, lycka."vorat väl, å ve bero på däg"	ynklig	Ynklig
väl	"du få ärve om hä vill så väl"	yre	Yra, yrsnö
väl-Lare	Vglare. "sop vä'Lare"	yre	Yra, virvla.
väles	Välas = vänslas, vara inställsam	y"sta	Feberjra
vällte	Hög av framkört timmer i väntan på flottning	yst-emot	Yra, tala i yrse!
vänne	Köra med vält i åker	yste	Östan, östanvind, öster om
vänna-fjäl	Välta, avstjälpa	yst-gönnöm	Mot östra delen
vär	Tur, omgång. "vi fär e vänne tell"	yst-i	Ysta, bereda ost
vära-lag	Hög av framkört timmer i väntan på flottning	yst-mä	Att gå (en bit) Österut
vära	Vanda. "vi vänne å fär hem"	ystom	Östra delen av
värke	Vändskiva på plog	ystom	I Öster vid
värp	Väder	yte	Öst om
vär-pys	Samvaro	ytte	Yta
vär-stinn	I vissa förbindelser= ta vara på. "ta så ti vära", "ta vära på"	yttrre	Yttra
vär-rote	Vara, räcka. "döm å sams så länje hä vära"	yve	Yva. "häre yve så" (burra, flura)
vä-nägerst	Virke. (Även; værka, ont)	yves	Yvas
vö"ran	Notvarp vid ex. laxfiske i älven. Ställe där noten dras.	yxe	Yxa. "hann-yxe", "talj-yxe"
	Varje gång noten kastas ut	yxe te"ll	Yxa till, forma till med yxa = göra
vär-pys	Vindsläkt	säga	Säga, på mäff. "nu yxer du tell!"
vär-stinn	Väderstinn	yx-hammar	Bakre delen av yxa (från egg)
vär-rote	Det håll varifrån vinden blässer	yx-öqe	Yxöga, häl för skafet
vä-nägerst	Var näronstans	ygn-bryn	Ngonbrynn
vö"ran	Vår, våran. "e färt våra på vö"ran gäl"	ygn-lock	Ngonlock

å	A. Mindre å. Xven; "stor-ån" (indalsälven)	åckerL	Kindtand
Och, ock, också.	"du å ja å n'ölle"	åckel,	avsky
å. "å va hä å värnt"		ågare	
Att. "hä ha slute å regne"		ågee	Värpa (om höns)
Åbä'ka-så	Göra åtbörder eller grimaser	åjel	Den första uppskjutande stedesbrodden på Åkern
Åbäke	Åbäke, otymplig person	åliest	Elijest
Åder	Åder	åmber	Åmbar.
	Adra, Kungsådran = älvens mittersta tredjedel.	än	An, ännu. "ja å 'nt dö än"
	Ansågs gammalt tillhöra Konungen som skulle ha	ång	An. "ja å gammare än du"
	en tredjedel av fångsten (ibland mer)	ånskönt	Ånskönt, ehuru, även om
Åder-låte	Se "köppe"	åran	Arende
ådre	Göra ådring med pensel	åssmäntare	Estimera, bry sig om. "ja åssmäntare int te
å-fal	Olyckshändelse	åvles	tåla nå gubben"
Åkar-bräse	Akarbrasa. Att kraftigt dänga armarna mot den/	åxer	Äxlas.
	om den egna kroppen för att bli varm när man	åxter	Exercera, beväring
Åker-ren	fryser.	åxter	Ivrig, uppspelt, yr, tillsig
Åklåqar	Grässbevuxen kant kring Åker	åt-räfst	Efterräfst, att med handräfsa räfsa hövall
	Aktagare. "finns å ingen åktågar sa finns å	åtterst	eller åker efter mejning
Å-kok	ingen dömmar häller" (gammalt uttryck)	årv	Efterst, sist. "N-Emil körde åtterst"
Ål-skinn	Åvkok på gammal kaffe-sump. Den "bruna vätska"	å-spe	Årv
	som erhölls hälldes tillbaka i pannan och ut-	åssje	Hake, kasthake, hasp
åma-så	qjorde underlag för en ny period (ca. 1 ggr/veck.)	åss/-t	Orolig, hit och dit
Åmännjen	Alskinn. Användes gammalt som kaffeklarmedel	ålte	Om, ifall. "gå åsst du vill"
ångre	voja sig, vara tillgjord.	ångra	Upprepa, "surra". "faen va du åller detta".
år	Viljelös, trött	ara	Arbete
	Angra	ärne	Ända slut
Åra-tal	Åtskilliga år		
År-lomm	Årans tjockaste del mellan klyka/handtag		
åt-abak	Bakåt		
Åter-bo	Aterbud		
åt-mål	Tillsammans med, vid, bredvid		
åtre	Angra		

ö	ö, större holme
	Öda, förslösa. "du ö borrat alle pänningan"
ösle	ödsla
öge	öga
öke	öka
ÖL-gräs	Ålgört; mjödört (<i>Filipendula ulmaria</i>)
öm-fote	Ömfotad. "hunn ä öm-fote på frösen-märka"
ör-snälle	Örslända, trollslända
ör-stoLan	Örstordarna (skämts.)=öronen. "sku ja löfftet dä ti ör-stoLan?"
össjig	Orolig (om barn), från det ena till det andra
öva	Ovantill, ovan, ovanför, över
övan-i	Ovani. "hä va myttje fisk övan-i bækken"
ö'ver-oL	Överord
övöm	Ovanför. "Tjärna legg långt övöm byn"
ö'ver-möra	Övermorgon